

د افغانستان بانک

بانک

د افغانستان بانک میاشتنی

اتم کال، دوه نوي یمه گڼه د ۱۳۹۳ کال د سلواغې میاشت

د مجبوریت له وجې
ماشومان کار کوي

د افغانستان بانک خبرتيا!

د افغانستان بانک د قانون د دري دېرشمې مادې مطابق د افغانستان رايجې پيسې او پولي واحد افغانۍ دي، له همدې امله د ټولو افغانانو، دولتي او خصوصي ادارو او مؤسسو څخه غوښتل کيږي څو په قرار دادونو، نورو معاملو او په اقتصادي راکړو او ورکړو کې له افغانو کار واخلي، ځکه چې افغانۍ په سيمه کې يوه با ثباته پيسه ده چې ستاسو د اقتصادي برنامو جوړونه په ثبات کې ګټوره تماميږي.

بانک

صاحب امتیاز: د افغانستان بانک

تحت نظر: شفیق الله بارز

مدیر مسوول: یما عقیف

گزارشگران: عبداللطیف بایانی و عبدالحفیظ شاهین

دیزاین: خالد احمد فیضی

فوتوژورنالیست: زیرک ملیا

مترجمین: عین الله عیان و مسعود ودان

مسوول چاپ و توزیع: سید جعفر ایوبی

آدرس: آمریت عمومی اسناد و ارتباط، د افغانستان بانک

تلفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۰۳۰۵

پست الکترونیکی: magazine@centralbank.gov.af

صفحه الکترونیکی: www.centralbank.gov.af

د دې ګڼې مطالب

د استرالیا په غونډه کې د پیسو د تطهیر پر وړاندې...

تفاهم نامهای تبادل معلومات و افزایش همکاری میان...

په هېواد کې د ورکړې د سیستم د پراختیا او پلي...

د اقتصادي ځان بسیاينې په لور...

روابط اقتصادی چین با افغانستان

استفاده نادرست از پول افغانی سبب فرسودګی...

احیای راه ابریشم، امیدواری برای شکوفایی آینده...

د مجبوریت له وجې ماشومان کار کوي

رشد سرمایه گذاری خارجی در چین

تأثیر گذاری مدیریت بر تولید

په افغانستان کې د عامه اعتباراتو ثبتولو ته لنډه کتنه

د پیسو نړیوال صندوق؛ نړیوالې اقتصادي...

کار تکراری و غیر مولد عامل رشد اقتصادی...

دنړۍ اقتصادي خبرونه

بانکداری الکترونیکی

د افغانستان بانک و بانک مرکزی امارات متحده...

یاد آوری: به غیر از سرمقاله که دیدگاه رسمی "مجله بانک" است، مسوولیت مضامین و مقالات دیگر به نویسندگان آن بر

می گردد، همچنان استفاده از مقالات و تصاویر مجله با ذکر مأخذ مجاز است.

د استراليا په غونډه کې د پيسو د تطهير پر وړاندې د مبارزې په برخه کې د افغانستان د پرمختگونو ستاينه وشوه

د پيسو د تطهير پر وړاندې د مبارزې (APG) په اړه د اسيا او اقيانوسيه د ډلې په وروستۍ غونډه کې چې د روان کال د جنورۍ په ۱۲ نېټه په استراليا کې جوړه شوې وه، د پيسو د تطهير او د تروريزم د تمويل پر وړاندې د مبارزې په برخه کې د افغانستان د پرمختگونو، لاسته راوړنو او هڅو ستاينه وشوه. د افغانستان بانک لومړي مرستيال او سرپرست رئيس ښاغلي خان افضل هله وال چې د يو پلاوي په مشرۍ په دې غونډه کې گډون کړی ؤ د پيسو د تطهير او د تروريزم د تمويل پر وړاندې د مبارزې په برخه کې د افغانستان مهمو پرمختگونو ته اشاره وکړه او وی ويل چې د افغانستان د پيسو د وينځلو او د تروريزم د تمويل پر وړاندې د مبارزې په برخه کې هر اړخيزې هلې ځلې کوي او ژمن دی چې له نړيوالې ټولنې سره په دې برخه کې اغيزناکه گامونه پورته کړي. ښاغلي هله وال په دې مهمه غونډه کې زياته کړه چې د ذکر شويو قوانينو په رڼا کې د پيسو د تطهير د مخنيوي قانون، د تروريزم د تمويل د مخنيوي قانون تصويب او د بېلا بېلو مقررو تسويدول د نا مشروع فعاليتونو پر وړاندې په مبارزه کې د افغانستان

ټينگ هوډ ښکارندوی دی او په ټول توان سره مبارزه کوي خو يو خوځنده، مشروع او د ودې پر لور اقتصاد چې په اقتصادي پراختيا کې بنسټيز رول لوبوي، ملاتړ او پياوړی کړي. د پيسو د وينځلو پر وړاندې د مبارزې په برخه کې د اسيا او اقيانوسيه ډلې د غونډې گډون کوونکو د قوانينو د تصويولو او د مقررو د تسويدولو او د نويو سيستمونو د جوړيدلو د ستايلو ترڅنگ د پيسو د تطهير او د تروريزم د تمويل پر وړاندې د مبارزې په برخه کې په عملي قانوني اجرائتو کې څه ناڅه انډېښنې څرگندې کړې چې په دې برخه کې د افغانستان د پلاوي لخوا هر اړخيز توضيحات وړاندې شو.

د اسيا او اقيانوسيه ډله (APG) د پيسو د تطهير پر وړاندې د مبارزې په برخه کې د (FATF) ډلې نا تړلی غړی دی چې اوس مهال ۴۰ غړي او يو شمېر څارونکي لري او افغانستان د (APG) ډلې خپلواکه غړی دی چې هڅه کوي په هر اړخيزو فعاليتونو سره د پيسو د تطهير او د تروريزم د تمويل پر وړاندې د مبارزې په برخه کې مهم او اغيزناکه رول ولوبوي. □

تفاهم نامه‌ای تبادل معلومات و افزایش همکاری میان د افغانستان بانک و بانک مرکزی امارات متحده عربی به امضا رسید

د افغانستان بانک و بانک مرکزی امارات متحده عربی جهت تبادل معلومات و همکاری نظارتی تفاهم نامه دوجانبه را به روز چهارشنبه ۱۵ دلو ۱۳۹۳ امضا نمودند.

این تفاهم نامه از جانب محترم خان افضل هده وال سرپرست و معاون اول د افغانستان بانک و مبارک راشد المنصوری رئیس بانک مرکزی امارات متحده عربی به امضا رسید. بر اساس این تفاهم نامه در کنسار راه اندازی برنامه های آموزشی برای ارتقای ظرفیت کارمندان د افغانستان بانک بوسیله بانک مرکزی امارات متحده عربی، هردو کشور روی میکانیزم افزایش همکاری در موضوعات مقرراتی، نظارت بانکیها و مؤسسات مالی و تبادل معلومات نظارتی، کار مینمایند.

این میکانیزم با قوانین محلی هر دو کشور وبا مقررات بانک بین المللی تصفیه و با چارچوب معلومات مراجع نظارتی هر دو کشور مطابقت خواهد داشت تا برای دست یابی به یک سیستم مالی مناسب در هردو کشور کمک نماید.

رئیس بانک مرکزی امارات متحده عربی،

مبدل گردیده است که ما شاهد افزایش روز افزون سرمایه گذاری های مالی در آن هستیم هردو بانک مرکزی باهم همکاری های همه جانبه دارند که این تفاهم نامه، این همکاری و رابطه را بیشتر توسعه می بخشد."

بر اساس این تفاهم نامه زمینه رشد هرچه بیشتر ظرفیت کاری کارمندان دافغانستان بانک مساعد میگردد و میان هردو کشور در زمینه های نظارت مالی و بانکی و در جهت ثبات سیاست پولی گام های مؤثر برداشته خواهد شد.

قابل ذکر است که در این سفر از جانب آقای رشید المنصوری رئیس بانک مرکزی امارات متحده عربی یک عدد کشتی به رنگ طلایی منحیث تحفه به محترم خان افضل هده وال سرپرست و معاون اول د افغانستان بانک اهدا شد که تحفه متذکره از سوی محترم هده وال به موزیم د افغانستان بانک رسماً تسلیم داده شد که در پهلوی سایر تحایف تحویل داده شده، در موزیم د افغانستان بانک به نمایش گذاشته شده است. □

هنگام امضای این تفاهم نامه ضمن استقبال از هیئت رهبری دافغانستان بانک، به خاطر اطمینان از ثبات نظام مالی، بر نیاز همکاری و هماهنگی بیشتر نهاد های نظارت مالی و تطبیق کننده گان سیاست پولی تاکید ورزید. محترم خان افضل هده وال در هنگام مراسم امضای این تفاهم نامه ضمن ابراز قدردانی و امتنان از بانک مرکزی امارات متحده عربی در خصوص فراهم آوری زمینه آموزش برای کارمندان د افغانستان بانک گفت: "امارات متحده عربی اکنون به یک مرکز بزرگ مالی

په هېواد کې د ورکړې د سیستم د پراختیا او پلي کیدو په اړه غونډه جوړه شوه

د ۱۳۹۳ کال د سلواغې په ۲۱ نېټه د افغانستان بانک د مشرتابه پلاوي، د افغانستان د ورکړې د سیستم د ادارې او د سوداګريزو بانکونو د رئيسانو ترمنځ په هېواد کې د ټولو سوداګريزو بانکونو د ورکړې د سیستم د پراختیا د څرنگوالي په اړه د افغانستان بانک د کنفرانسونو په تالار کې غونډه جوړه شوه. د غونډې په پيل کې ښاغلي هلمه وال د افغانستان بانک سرپرست او لومړي مرستيال د ورکړې د سالم او اغيزناکه سیستمونو د ارزښت او د ورکړې د سیستمونو د پراختیا، ثبت، خونديتوب، تنظيم او پر څارنې د افغانستان بانک د مسؤليتونو په اړه خبرې وکړې او زیاته یې کړه چې د افغانستان بانک له قانون سره سم د تیرو دولسو کلونو په اوږدو کې تل په هېواد کې د ورکړې د سیستمونو د پراختیا په برخه کې له هیڅ ډول هڅې او هاند څخه دریغ نه دی کړی او په دې برخه کې یې ښې لاسته راوړنې هم درلودلې دي چې کولای شو د بېلابېلو کارتونو،

ورپسې د افغانستان د ورکړې د سیستم (Payment System) د ادارې (Afghanistan) مسوول ښاغلي زهیر باور هم د یاد شوي سیستم د پراختیا او اغیزمنتیا او په ملي او نړیواله کچه د هغه د فعالیتونو په اړه خبرې وکړې. په دې غونډه کې د افغانستان سوداګريزو بانکونو رئيسانو، د افغانستان د بانکدارانو د ټولنې استازي او د افغانستان بانک د ادارو یو شمېر امرینو او مدیرانو هم ګډون کړی ؤ.

د بانکونو او موبایل له لارې او د مخابراتي شرکتونو له لارې له ورکړو څخه یادونه وکړو. د افغانستان بانک سرپرست او لومړي مرستيال ښاغلي هلمه وال په ملي او نړیواله کچه د ورکړې د سیستمونو د اسانتیا، چټکتیا او روښتیا ترڅنګ زیاته کړه چې د ورکړې د سیستمونو جوړول او عصري کول اوس مهال د هېواد مهمه اړتیا ده او د ورکړې او فزیکي پیسو د جریان له امله اوسنۍ ستونزې ورځ تر بلې راکموي.

د اقتصادي ځان بسیاینې په لور

د افغانستان بانکي نظام ته د کانونو د پانګوالو لاسرسي

د افغانستان ځان بسیاینه او اقتصادي ثبات د معدني منابعو په پراختیا پورې تړلی دی او دې موخې ته د رسیدو او کورني مصرف لپاره د کان کیندلو، د توکو تبادلو او مالي اسانتیاوو چوکاټ بنسټیزه زینه ګڼل کیږي. همدا لامل دی چې افغان دولت او نړیواله ټولنه د دې سکتور د پراختیا او پرمختګ ترڅنګ په دې سکتور کې د افغان سوداګرو او متشبثینو په پراخې پانګونې ټینګار کوي. د امریکا د متحده ایالاتو د ځمکې پیژندنې ادارې (USGS) او د بریتانیا د ځمکې پیژندنې ادارې (BGS) د افغانستان د ځمکې پیژندنې له ادارې سره په ګډې همکارۍ د کان کیندنې د سکتور د پرمختګ او تصفیې په برخه کې ډېرې مطالعې، څېړنې او سرویګانې ترسره کړي دي. د همدې څېړنو او مطالعاتو په پایله کې څرګنده شوې چې افغانستان د بډایه معدني منابعو له پلوه د نړۍ په کچه ځانګړی مقام لري. د افغانستان بې ساری جغرافیایي موقعیت او د دوو تر ټولو

او محلي تشبثاتو پر وړاندې یو لړ ننګونې شته. د دې سکتور د پرمختګ پر وړاندې اصلي او بنسټیزه ستونزه د افغان سوداګرو او متشبثینو او د دولت د چارواکو تر منځ د لازمي همغږۍ او د دې تجربې نه شتون دی چې څنګه کولای شي د یو میکانیزم له لارې محصولات له سرچینې څخه بازار ته وړاندې کړي حال دا چې دا ډول میکانیزم په پرمختللو هېوادونو کې وجود لري. که چېرې مونږ وګورئ، داسې یو سوداګریز میکانیزم جوړ کړو، نو بیا د سرچینو د پراختیا، تولید او

زیات وګر میشتو او د معدني منابعو اړمنو هېوادونو (هند او چین) د ډېرو سترو معدني شرکتونو توجه جلب کړې ده چې مونږ کولای شو د دې فرصت څخه په استفادې سره د کان کیندلو د سیمه ایزو کمپنۍ له لارې ډېره ګټه پورته کړو. مونږ د نړۍ په کچه د اومه نفتو، د طبیعي ګازو، مسو، سرو زرو او قیمتي ډبرو بې شانه کانونه او سرشاره منابع لرو. که څه هم د سترو کانونو د کیندلو لپاره د نړۍ په کچه ستر شرکتونه جذب شوي، خو سره له دې هم د کانونو د کیندلو په برخه کې د کوچنیو

تصفيې لپاره د پانګې پيدا کول ډېره آسانه ده. ثابتې شوي معدني منابعې چې په خالصه توګه موجودې دي، د يوې با ارزښته حقيقي پانګې اچونې حيثيت لري. دا ارزښت د منابعو د اوسني خالص ارزښت (NPV) له اټکل وروسته بيا د ونډو بازار (Commodities Exchange) ته وړاندې کيدای شي.

په افغانستان کې موږ دلته خورا زياتې منابع لرو، بازار هم ورته لرو، نو څه کم لرو؟ مونږ هغه محور نه لرو چې وکړای شي دا لاندې اجزاوې سره همغږي کړي:

(الف): د کانونو لازم تشخيص او پرمختګ

(ب): د کانونو د کيندلو لپاره پانګونه (ج): د توليداتو لپاره بازار موندنه

نو له ټولو لومړی مونږ بايد د ونډو بازار (د بورس بازار) جوړ کړو، دا بازار لومړی په افغانستان او د افغاني مارکيټ لپاره چې د مالي مؤسسو لخوا يې ملاتړ وشي، ضروري دی او بيا وروسته کولای شو چې سيمې او نړيوالو بازارونو ته يې پراخه کړو.

اوس مهال زمونږ بنسټيزه دنده د کانونو تشخيص او د مختلفو معدني موادو د توليد لپاره د مالي امکاناتو تأمينول دي.

داخلي بازارونه لومړی د انرژۍ او برېښنا کوټونو د جوړيدو ترڅنګ د ډبرو سکارو، د طبيعي ګازو، د سونګ د موادو او د داسې نورو کانونو کيندلو ته جدي اړتيا لري او د راتلونکي کورني مصرف لپاره د طبيعي کانونو د کيندلو او تصفيې ترڅنګ په کوچنيو، منځنيو او لويو صنعتونو، ساختمانونو او سوداګريزو محصولاتو کې سيمنټو، شيشو، اومه نفتو، اوسپنې او په سلګونو نورو توکو ته اړتيا ليدل کيږي.

نړيوال بازار او په ځانګړې توګه سيمه ايزه بازارونه به په افغانستان کې ټول توليد شوي محصولات جذب کړي. پاکستان په لوړه کچه د ډبرو سکارو، د ګچ ډبرو او ګڼ شمېر نورو توليداتو ته اړتيا لري. چين هم ځينو موادو له مس څخه نيولې تر سره زرو، طبيعي ګازو، عقيقي تيو او د مرمر ډبرو ته اړتيا لري. هندوستان هم تقريباً د چين په شان خورا سترو منابعو ته ليوالتيا لري. په لويديځو هېوادونو کې هم کميابه ځمکني او داسې نورو معدني موادو ته ډېره اړتيا ليدل کيږي.

لکه څنګه چې مې مخکې يادونه وکړه، هغه څه چې ورته اړتيا ليدل کيږي د مالي سکتور جوړول دي خو د کانيز سکتور اړتياوې پوره کړي چې دا کار

په خپل وار د بازارونو اړتياوې بشپړولی شي. زه ولې وایم چې د ونډو بازار او د هغه اړ مالي مؤسسې بايد رامنځته او پراختيا ومومي؟ لومړی، مونږ بايد د مالي/پانګونې اداره جوړه کړو چې د کورنيو او بهرنيو پانګې اچونې او مالي راکړې او ورکړې لپاره يو مناسب چينل رامنځ ته شي. دويم، مونږ بايد د بېلا بېلو کانونو د پروژې د تمویلولو لپاره يو ګډ بانکي کنسرسیوم (کورني بانکونه له نړيوالو بانکونو سره) جوړ کړو. دريم، مونږ بايد د ونډې محلي بازار جوړ کړو چې د نړۍ د ونډې له بازارونو سره اړيکه ولري. له دې وروسته مونږ کولای شو معدني توکي د ونډې په بازار کې دمخه وپلورو چې په مقابل کې تاديه شوې مالي منابعې کولای شي کان کيندونکو سره د کانونو د سکتور د لا پراختيا لپاره مرسته وکړي او په دې توګه د پانګې اچونې دايره بشپړه شي.

همدا ډول مونږ بايد په هېواد کې د صنعتونو د ودې او پراختيا لپاره يو اغيزناکه او ګټور تکنالوژيکي بنسټ جوړ کړو چې له دې لارې به د کان کيندنې سکتور نور هم پرمختګ وکړي له دې سره به په حد اعظمي ارزښت او فايدي سره بېلا بېل ميرالونه

تصفیه شي. مونږ باید د کورني کارونې لپاره په بیړې سره د لاندنيو کانونو په استخراج او پراختیا پیل وکړو:

۱. تیل او ګاز:

الف: د اومه نفتو تصفیه خونې: زمونږ په هېواد کې د تیلو کورني لګښت په کال کې ۲.۵ ملیونه ټنه اټکل شوی دی چې دا شمېره په چټکۍ سره مخ په زیاتیدو ده او هر کال ۴ ملیارده امریکایي ډالره افغانستان د تیلو په بدل کې نورو هېوادونو ته ورکوي. که څه هم افغانستان د تیلو او د سونګ د موادو پریمانه سرچینې لري خو د تکنالوژۍ او پانګوالو د نه شتون له کبله همداسې پاتې دي. په افغانستان کې د اومه نفتو یو ستر بازار ته اړتیا ده خو له اومه نفتو څخه نور محصولات لکه قیر، پلاستیک، ګریس، ګوګرد او په سلګونو نور محصولات تولید کړي.

ب: طبعي ګاز: په هېواد کې د زیاتې تودوخې او حرارت له کبله په زرګونو میګا واټه برېښنا ته اړتیا ده خو د هېواد د ښارونو او کلیو او باندو د روښنایی ترڅنګ مو صنعت او سوداګریز فعالیتونه پیاوړي شي، په هېواد کې د برېښنا کوټونو او بندونو په جوړولو سره به له یوې خوا د ګازو هغه زېرمې چې تصفیه شوي نه دی تصفیه او له بلې

خوا هېواد به مو د ګازو له پلوه په ځان بسیا او متکي شي. که چېرته په هېواد کې د ګازو زېرمې تصفیه شي او د ګازو د تصفیه کولو فابریکې جوړې شي نو هېواد به مو له بهر څخه د ګوګردو، چینې او داسې نورو محصولاتو له واردولو خلاص شي، ځکه چې دا مواد له طبعي ګازو څخه رامنځ ته کیږي.

۲. پولاد:

الف: افغانستان ته ټول پولادي محصولات له نورو هېوادونو څخه را واریږي، حال دا چې افغانستان د نړۍ په کچه د اوسپنې د کانونو او غرونو له پلوه بډایه هېواد دی. زمونږ هېواد د بیه لرونکو فلزونو او اوسپنو بېلا بېل کانونه لري چې څو ډول اوسپنې او فولاد ترې جوړیږي. له اوسپنې څخه د رېل ګاډو په پټلیو، ګاډرو، سیخانو او داسې نورو ودانیزو وسایلو په جوړولو کې کار اخیستل کیږي. اوس مهال د پرمختللي تکنالوژۍ له امله د کانونو تصفیه کول، ذوب او داسې نورې چارې ډېرې آسانه شوي دي.

مونږ هر کال په ملیاردونو امریکایي ډالره له نورو هېوادونو څخه د اوسپنې په واردولو او د هغه په لوړه بیه حمل او نقل لګوو.

۳. سیمنټ:

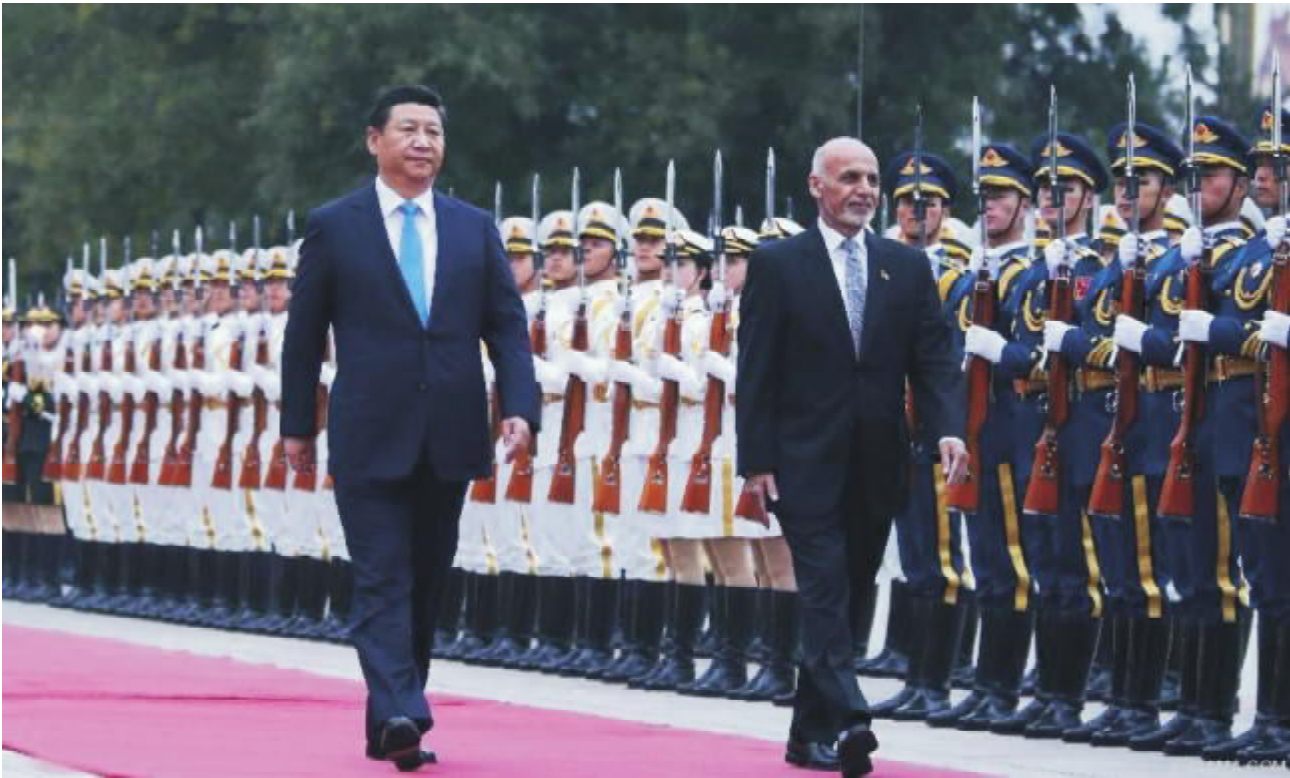
الف: تر ټولو مهم ودانیز مواد، اهکي تیرو ته د یوې عمدي مادې په توګه اړتیا لري. که څه هم زمونږ د هېواد په هر ګوټ کې د اهکي تیرو غرونه او کانونه شته دي خو له بده مرغه افغانستان د اهکي ډبرو د دومره زیاتو غرونو او کانونو سره بیا هم په ورځ کې ۱۰۰ ټنه سیمنټ تولیدوي، په داسې حال کې چې مونږ د ورځې ۱۲۰۰۰ میټریکه ټنه سیمنټ یوازې له پاکستان څخه واردوو چې واقعاً د اندېښنې وړ دی. په دې هیله چې افغانستان په راتلونکي کې له خپلو منابعو څخه ګټه پورته کړي او د سیمنټو د تولید له پلوه په ځان بسیا شي.

ب: زمونږ هېواد هره ورځ ۱.۵ ملیونه امریکایي ډالره له نورو هېوادونو څخه د سیمنټو په واردولو له لاسه ورکوي.

۴. شیشه:

د شیشو جوړول او تولید په څلورو ذکر شویو منابعو کې ډېر ساده کار او ډېر کم مالي لګښت ته اړتیا لري. مونږ همدا اوس د رغول شویو بنسټونو ترڅنګ او شاوخوا سیمو کې د سلیکا د شګو او کریستال زیاته اندازه منابعي لرو. □

روابط اقتصادی چین با افغانستان

برای جذب سرمایه گذاری های خارجی در تلاش می باشد تا از همین طریق فایده زیادی بدست آورد. طوریکه دیده میشود نیازمندی به مواد خام، چین را وادار میسازد تا به هر کشوری که دارای منابع سرشار باشد، سرمایه گذاری نماید و همچنان مارکیت فروش کالا های تولیدی چین گردد. تعداد زیادی از کشور های جهان مناسبات تجاری با این کشور دارند، از جمله افغانستان نیز با سپردن قرار داد های مبنی بر استخراج مواد نفتی و یک تعداد معادن دیگر زمینه سرمایه گذاری های چین را به این

کشور صادراتی قوی ارتقاء داد. در عین حال توانست با تشویق سرمایه گذاران داخلی و خارجی به یک قوای بزرگ اقتصادی جهان مبدل گردد که پس از ایالات متحده آمریکا با رشد ۸.۹ درصد دومین کشور از لحاظ سرمایه گذاری در جهان خوانده شده است.

چین با افغانستان روابط شصت ساله دیپلماتیک دارد و نزدیکی چین با افغانستان در بخش های سرمایه گذاری به ویژه سکتور معادن از اهمیت خاصی برخوردار است. چون چین با کمبود مواد خام تولیدی مواجه است، از همینرو

چین در شرق آسیا قرار داشته و با داشتن حدود ۱.۳ میلیارد نفوس از لحاظ مساحت بزرگترین کشور جهان است. سیاست اقتصادی این کشور به سوی اقتصاد بازار در حرکت بوده و منحیث دومین اقتصاد جهان تبارز نموده است.

این کشور اولین گام ها را در ساختار اقتصادی از صنایع کوچک داخلی و کارگاه های کوچک اقتصادی برداشت و مورد حمایت همه جانبه قرار گرفت. بر همین اساس با حمایت از رشد تولیدات داخلی، محصولات تجارتي خود را از یک کشور مصرفی به یک

کشور فراهم نموده است. سرمایه گذاری چین در افغانستان طی دهه گذشته به دو میلیارد دلار میرسد. از جمله قرارداد سرمایه گذاری با شرکت ام سی سی که در رقابت مستقیم با شرکت های قزاقستان، روسیه، کانادا و امریکا صورت گرفت، برنده شناخته شد تا استخراج معدن مس عینک را که در ۴۵ کیلو متری کابل قرار دارد، به عهده گیرد. این معدن به ارزش ۴.۴ میلیارد دلار با داشتن ۱۱ میلیون تن مس تخمین گردیده است. چین در تفاهمنامه قرارداد این معدن، ایجاد بیشتر از ۸۰۰۰ شغل مستقیم، اعمار دستگاه انرژی ۴۰۰ کیلو وات در ساحه معدن، ساخت راه آهن از ساحه معدن مس عینک الی کشور تاجکستان و سایر محلات مانند: توسعه قصبات اطراف معدن، احداث مکاتب، شفاخانه ها و تعدادی از مؤسسات عام المنفعه را به عهده گرفته است.

همچنان اکتشافات مواد نفتی آمو دریا که در شمالشرق کشور موقعیت دارد با ظرفیت تخمینی آن ۸۷ میلیون بیلر که فایده افغانستان از سهم استخراج آن ۷۰ فیصد خواهد بود به شرکت های چینی واگذار شده است. طبق آمار ارائه شده اداره حمایت از سرمایه گذاری در افغانستان (آیسا) از جمله سه تریلیون دلار تخمین شده منابع طبیعی کشور تا حال ۴۷ شرکت چینیایی در بخش استخراج معادن، ساختمانی، صنایع خفیفه، مخابرات، اعمار شهر جدید

کابل، پروسس میوه جات، سرک حلقوی جلال آباد و سایر نقاط افغانستان سهم فعال دارند که یقیناً فعالیت چین در امور اقتصادی افغانستان به پروسه توسعه و رشد اقتصادی کمک زیادی خواهد نمود. افغانستان برای چین از نگاه منابع طبیعی دارای اهمیت زیادی است، زیرا اضافه از ۵۰ فیصد انرژی چین وارداتی میباشد. همسایه گی چین با افغانستان و آشنایی مردم چین با محیط افغانستان روند سرمایه گذاری را بیشتر سهولت می بخشد.

به باور آگاهان سفر چهار روزه جلالتماب داکتر محمد اشرف غنی رئیس جمهور اسلامی افغانستان در راس هیئت عالی رتبه دولت افغانستان به چین و امضای چهار موافقتنامه در زمینه های همکاری های سیاسی و اقتصادی پروسه سرمایه گذاری چین در افغانستان را بیش از پیش مساعد می سازد.

باز دید هیئت عالی رتبه افغانستان از چین در گسترش روابط میان دو کشور در عرصه های سیاسی، امنیتی، اقتصادی، تعلیم و تربیه، مبارزه با تروریزم و افراط گرایی و مسایل منطقوی و بین المللی و سایر موضوعات از اهمیت خاصی برخوردار است. در این باز دید از جانب چین وعده کمک به ارزش ۵۰۰ میلیون یوان معادل (۸۲ میلیون دلار) به افغانستان داده شده است. در سال آینده میزان این کمک ها به ۱.۵ میلیارد یوان افزایش می یابد. گفتنی است که در سال آینده ۵۰۰

بورس تحصیلی در اختیار محصلین افغان گذاشته میشود و در کنار آن برای ۳۰۰۰ کارمند دولت افغانستان زمینه ارتقای ظرفیت و آموزش مساعد خواهد شد.

اولویت های همکاری اقتصادی با چین یقیناً در رشد توسعه اقتصادی نقش بارزی دارد. دیدار تجار افغان با همتا های چینی شان در جهت از بین بردن موانع تجاری و اولویت های کالاهای تجاری بین هر دو کشور رول عمده داشته و زمینه نزدیک شدن سکتور خصوصی هر دو کشور را فراهم می سازد و مشکلات فراه راه اقتصاد کشور ها را رفع و جریان با ثبات اقتصادی را در کنار نوسازی مداوم حمایت خواهد کرد، که از منظر اقتصادی و مالی فرصت طلایی و ارزشمندی در فضای اقتصادی کشور بشمار رفته و مردم هر دو کشور از آن انتظار زیادی دارند. ■

بایانی

منابع: sadaeshahrwand.com

www.gmic.gov.af

www.bbc.co.uk

www.dailyafghanistan.com

استفاده نادرست از پول افغانی سبب فرسودگی زود هنگام آن می گردد

در چاپ این بانکنوت ها صدها هزار دالر هزینه می شود. ولی برعکس و با تأسف باید گفت که در استفاده از اسعار خارجی توجه نموده و آنرا به شکل بسیار خوب نگهداری می نمایند.

د افغانستان بانک همواره از طریق مجله بانک، رساله ها، کلیپ ها و فلم های مستند از طریق تلویزیون ملی و سایر شبکه های تلویزیونی خصوصی در جهت بلند بردن فرهنگ نگهداشت و ترویج پول افغانی در میان شهروندان کشور تلاش نموده است، ولی متأسفانه باز هم از پول افغانی در بازار های کشور و سایر معاملات روزمره استفاده نادرست صورت می گیرد که باعث فرسودگی زود هنگام آن شده و ضربه محکم به اقتصاد کشور محسوب می شود.

د افغانستان بانک با در نظر داشت موضوعات فوق و برای سهولت در معاملات پولی غرفه های جمعآوری پول مندرس را در نماینده های د افغانستان بانک و بانک های خصوصی در مرکز و

د افغانستان بانک همه ساله میلیون ها افغانی پول مندرس را در زون های د افغانستان بانک حریق و یا ذریعه ماشین تریشل از بین برده و از دوران اقتصادی خارج می سازد. باید گفت که علت اصلی فرسودگی زود هنگام پول، استفاده نادرست آن در معاملات روزمره از جانب استفاده کنندگان در بازار های کشور می باشد.

شاید بارها دیده باشید که اکثریت فروشندگان سبزی جات، میوه های تازه، مواد نفتی و همچنان ورکشاپ های ترمیم وسایط و ماشین آلات و قصابان با دستان چرب و آلوده و گاهی تعدادی از افراد با نوشتن خاطرات و یادداشت روی بانکنوت های افغانی آنرا فرسوده نموده و سرانجام از چلند خارج می سازند.

در این میان تعداد از خانم ها نیز به نوبه خود در فرسوده شدن پول افغانی سهم داشته، زیرا پول افغانی را بشکل نامناسب در دست محکم گرفته و به مصرف آن می پردازند، بی خبر از آنکه

قابل ذکر است که این پروسه از جانب ژورنالیستان رسانه های ملی و خصوصی مستند سازی گردیده که در این میان محترم الحاج عیسی خان طراب معاون دوم د افغانستان بانک و محترم انورشاه یوسفی آمر زون غرب به سوالات ژورنالیستان پاسخ ارائه نمودند.

در این پروسه جمعاً مبلغ یک میلیارد و هفتصد و هشتاد ملیون دو صد و سی و دو هزار افغانی، بانکوت های مندرس هزار، پنجصد، صد، پنجاه، بیست، ده، پنج و دو افغانی که مجموعاً ۱۳۱۰۱ بندل می شود، حریق و از دوران پولی خارج گردید. ▣

زیرک ملیا

بانکوت ها، نماینده اداره محترم ناظر گل، تحت ریاست محترم الحاج عیسی خان طراب معاون دوم د افغانستان بانک به آمریت زون غرب د افغانستان بانک به ولایت هرات سفر نمودند.

در نخست هیئت محترم از جریان و چگونگی کار نمایندگی د افغانستان بانک ولایت هرات دیدن نموده و با کارمندان و مشتریان نمایندگی صحبت نموده و کار های آنرا مثبت ارزیابی کردند.

در این میان لیاقت الله بابکر خیل نماینده ولسی جرگه و انار کلی هنریار نماینده مشرانو جرگه شورای ملی از کار و تلاش صرافان و کارمندان آن نمایندگی به قدر دانی یاد آوری نمودند.

ولایات ایجاد نموده است تا پول های مندرس و فرسوده مردم به پول جدید تعویض گردد که پول های مندرس بعداً تحت نظر هیئت موظف، حریق و از دوران خارج می گردند.

به این ترتیب و به سلسله پروسه حریق پولهای مندرس، به تاریخ ۱۳۹۲/۱۱/۲۰ هیئت متشکل از نمایندگان مشرانو جرگه، ولسی جرگه، آمر عمومی عملیات بانکی، رئیس تادیات خزاین وزارت محترم مالیه، نماینده با صلاحیت وزارت محترم عدلیه، نماینده ریاست عمومی امنیت ملی، خزانه دار گل د افغانستان بانک، معاون آمریت عمومی عملیات بانکی در امور نشر و مراقبت

احیای راه ابریشم، امیدواری برای شکوفایی آینده اقتصادی کشور

استفاده نمایند. راه ابریشم برعلاوه تجارت امتعه در گسترش روابط فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و ارتباطات میان کشور ها، بخصوص روابط افغانستان و چین تأثیراتی خوبی را به همراه داشت.

افغانستان منحصراً چهار راه آسیا مسیر کاروان های امته و کالا های چین به کشور های آسیایی و برعکس آن بود که تجربه صنعت چینی سازی، استفاده از نباتات برای تهیه دوا و بکار برد شتر های افغانی در حمل و نقل کالا ها به همین دوران بر می گردد. باستان شناسان چینی در سال ۱۹۲۱ بقایای شتر افغانی را در حومه پکن پیدا کرده اند که نشاندهنده تاریخ تجارتی افغانستان با چین می باشد.

در اقتصاد امروزی به منظور توسعه تجارت داخلی و بین المللی به بخش حمل و نقل و راه های ترانسپورتی توجه خاصی صورت میگیرد و همواره سعی میگردد تا از مناسب ترین راه و سیستم حمل و نقل که از لحاظ اقتصادی به صرفه، از لحاظ زمانی در برگیرنده وقت

باوجود چالش های امنیتی و اقتصادی، افغانستان در طول بیشتر از دوازده سال گذشته دستاوردهای چشمگیری در زمینه بازسازی و نوسازی جاده های حلقوی که حمل و نقل تجارتی و مسافری از آن صورت میگیرد، داشته است که امروز سهولت و امکانات حمل و نقل، بهتر و سریعتر از هر زمانی دیگر در تاریخ این کشور صورت میگیرد که باید هر چه بیشتر آنرا رونق بخشید.

جاده ابریشم یکی از شبکه ها و راه های باستانی و مسیر مهم اقتصادی و تجارتی در گذشته بوده که آسیا و حوزه مدیترانه را باهم وصل کرده است. تاریخ گواه آنست که افغانستان با موقعیت استراتژیک بین آسیای میانه، شرق افریقا و جنوب اروپا در مرکز راه ابریشم قرار داشته که در گذشته برای توسعه ثروت و تجارت منطقه نقش مؤثری را ایفاء می نمود، ولی بنابر مشکلات و چالش های امنیتی و اقتصادی از صد ها سال به این طرف سایر کشور های که با این راه وصل اند، نتوانسته اند از آن به عنوان نقطه اتصال منطقوی و فراتر از آن

کم و از لحاظ رفاه و آسایش دارای تجهیزات و امکانات مُدرن برای سهولت هر چه بیشتر انتقال مواد و کالاهای تجارتی از یکجا به جای دیگر و یا از یک کشور به کشور دیگر و سایر کشور ها باشد، استفاده گردد.

بادر نظر داشت مهم بودن راه های ترانزیتی چین به فکر احیای دوباره راه باستانی ابریشم که طول آن بیشتر از ۸۰۰۰ کیلو متر میرسد و دو هزار سال پیش منحنی مسیر اقتصادی استفاده می گردید، افتاده است. این راه که صد ها سال به باد فراموشی سپرده شده بود، این بار به شکل دیگر احیا خواهد شد که با موتر، ریل و کشتی طی می شود و کشور عزیز ما افغانستان نیز در آن سهم داشته و یکی از کشورهای مهم در این طرح بشمار میرود.

افغانستان از اینکه فاقد مرز های آبی است، از طریق ایران و پاکستان به مرز های آبی راه پیدا کرده و همواره از آن طریق تولیدات خود را صادر و برعکس کالا های مورد ضرورت کشور را وارد می نماید، ولی کشور های همسایه امتیاز بیشتری از افغانستان تقاضا نموده که این خود ضرر اقتصادی به کشور محسوب می گردد. احیای دوباره راه ابریشم توسط چین بر علاوه اینکه ضروریات چین را از نگاه مواد خام تکافو می نماید، افغانستان را نیز برای دستیابی به مرز های آبی کمک بیشتر کرده تا اموال تجارتی خویش را به سایر کشور ها صادر نماید.

چین از جمله کشورهای همسایه ما محسوب شده و دارای یک مرز مشترک با افغانستان است. این کشور در حال حاضر، دومین اقتصاد برتر جهان به حساب میرود که روند صعودی رشد و توسعه اقتصادی را می پیماید. نقش این کشور پیرامون احیای دوباره جاده ابریشم برجسته بوده و میتواند با حضور مستقیم و گسترده در احیای این جاده، حجم مبادلات تجاری خود را با آسیا که در حال حاضر ۴۰۰ میلیارد دالر است، بیشتر سازد و افغانستان نیز منحنی بخشی از راه ابریشم از آن فایده خوبی نصیب خواهد شد.

افغانستان کشوریست محاط به خشکه که ترانسپورت آن منحصر به بخش های زمینی و هوایی می باشد، ولی طوریکه به همه هویداست اکثریت انتقالات تجارتی و اقتصادی کشور با دنیای خارج در گذشته توسط حیوانات و در حال به وسیله ترانسپورت زمینی مانند موتر های باربری صورت می گیرد. ولی ناامنی، نبود جاده ها و سیستم ترانسپورتی معیاری، عدم صداقت کشور های همسایه، فساد اداری و مالی و... از عواملی اند که به تجارت داخلی و خارجی افغانستان با جهان لطمه زده و تأثیرات منفی را بر بیلاتنس تجارت (صادرات و واردات) و در نتیجه بر اقتصاد کشور وارد می نماید.

بادر نظر داشت موضوعات فوق نیاز است تا جاده های کشور به استندرد های ملی و بین المللی جهت حمل و نقل عیار

گردد، چون جاده های حلقوی به عنوان حلقه وصل کشور ها محسوب شده و تجارت بین کشورها را افزایش و تسریع می بخشد. کمبود سرک های حلقوی یک مشکل جدی در قسمت حمل و نقل اموال و کالا های تجارتی افغانستان به شمار می رود که این مسئله نه تنها باعث ضیاع وقت در انتقالات شده، بلکه باعث کاهش تجارت، بلند رفتن قیمت ها، کاهش عواید دولت و سرانجام در اثر آن اقتصاد کشور متضرر می گردد.

ایجاد و توسعه جاده ها و راه های بزرگ تجارتی یک امر حتمی بوده تا دولت، تجار و تولید کنندگان؛ اموال و تولیدات تجارتی خود را به سایر کشور ها صادر و برعکس سایر مواد و احتیاجات مورد ضرورت خود را از ممالک دیگر جهت رفع نیازمندی های شان وارد نمایند.

احیای دوباره راه ابریشم منحنی یک پروژه مهم در عبور و مرور کاروان های تجارتی از یک سو باعث رفع مشکلات تجارتی کشور شده، از سوی دیگر سبب توسعه و افزایش حجم مبادلات اموال تجارتی بین افغانستان و چین می شود که طبیعتاً با افزایش حجم تجارت، عواید تجاری دولت نیز صعود خواهد نمود و دولت روز به روز قادر به آن می شود تا مصارف عادی و حتی مصارف انکشافی خود را از طریق عواید بدست آمده تکافو نماید. ■

یما عقیف

د مجبوریت له وجې ماشومان کار کوي

تاج محمد تمکین

د افغانستان بانک د ختیځ زون اقتصادپوه

د پرمختللو هېوادونو ټولنې د داسې قشرونو څخه جوړې شوي دي چې ټول پکې شتمن خلک اوسي او د ژوند ټولې اسانتیاوې په اسانۍ سره ترلاسه کولای شي او د خرید قوت یې لري. له بده مرغه په غریبو هېوادونو کې بیا داسې نده او خلک یې عموماً په څو قشرونو ویشل شوي دي چې ډیر کم پکې شتمن، څه پکې د متوسط عاید لرونکي او زیاتره یې غریبان او یا هم د فقر په دایره کې گیر وي، یعنې په مجموع کې که ووايو چې د ټولنې تر ټولو ستره برخه د فقر دروند پیټۍ په خپلو اوږو وړي او ډیر زیات عادي ژوند تیروي نو بده به نه وي. زموږ هېواد چې یو لوی پړاو یې په جنگونو کې تیر شوی دی او نږدې هر کور د جنگ له امله متاثره شوی دی او

اتم کال، دوه نوي یمه گڼه د ۱۳۹۳ کال د سلواغې میاشت

ضربه يې ليدلې ده، نو ځكه اكثره يې د خپل ژوند د مخكې وړلو په خاطر مجبوراً په ماشومانو باندې كار كوي ترڅو د همدې لارې نه دا ماشومان د خپلې كورنيو لپاره يو څو پيسې وگټي او د ولرې د ختمولو لپاره ډوډي پيدا كړي. د هېواد په ټولو ښارونو كې، سرحدي سيمو او همداشان بازارونو كې كه وگورئ نو ګلالې ماشومان چې دا عمر يې د زده كړې او تعليم دى په مختلفو سنگينو كارونو بوخت وي، ډيره ګلالې ماشومان په موټرشويانو كې بوخت دي او يا هم د موټرو په وركشاپونو كې كار كوي، ځينې يې د ښارونو د غټو مغازو ترڅنگ موچيتوب او همداشان په بيلابيلو كارونو كې مصروف وي او يوازې د دې لپاره چې د خپل كورنۍ لپاره يوه مړۍ ډوډي پيدا كړي. ډيرى چې د كار توان نلري نو سوالگري ته مخه كوي چې دا يې بيا تر ټولو زيات دردونكى دى.

په تيرو څو لسيزو كې افغانستان په شخړو كې ښكيل هېواد پاتې شوى چې دا شخړې نه يوازې د دايمي بېوزلۍ باعث شوي، بلكې هېواد يې له ټولنيز او اقتصادي پرمختګ څخه بې برخې

كړى دى. د پرله پسې كلونو شخړو په ترڅ كې د هېواد ټولنيز جوړښت او نظام، اقتصاد، او سياسي زېربناوې په بشپړه توګه له منځه تللې دي. اوسمهال د افغانستان حكومت او نړيواله ټولنه يو ځاى د افغانستان د بيارغونې، د خلكو د پخلاينې، او د خپل اقتصادي ثبات او ټينګښت لپاره كار كوي. په هر حال، په ټول هېواد كې د ټولنيزو اقتصادي نيمګړتياوو د مخنيوي د تشخيص له هڅو سره سره، ډېرى افغانان اوس هم په بېوزلۍ، بې وسۍ او ان دا چې د ژوند د ډېرو لومړنيو اړتياوو له ملاتړ پرته خپل ژوند ته دوام وركوي. په پايله كې داسې اټكل كيږي چې يو له هرو دريو هغو ماشومانو څخه چې ښوونځي ته د تګ عمر لري له كورنۍ سره د عايد د برابرولو په موخه كار كولو ته اړ ايستل كيږي. داسې باور كيږي چې ډېرى وختونه ماشومان په هغو واټونو يا وركشاپونو كې كار كوي چې هلته د دوى خوندیتوب او امنيت ته ډېره كمه پاملرنه كيږي چې له همدې امله دوى په زياتېدونكي ډول له خطر، ناوړه ګټې اخيستې او بد چلند سره مخامخ كيږي. د پايلې په توګه په افغانستان كې ډېر

ماشومان له ښوونې، مسلکي مهارتونو او روزنيزو فرصتونو څخه بې برخې كيږي چې دا كار د افغانستان په حكومت او نړيوالو سازمانونو كې لويه او واقعي اندېښنه رامنځ ته كړې، چې داسې يو محرک قوه شته چې له كبله به يې د افغانانو يو بل نسل د لومړنيو زده كړو، ښوونې، مسلکي روزنو، ماشوم د خوندیتوب، او ژوند له مهارتونو څخه بې برخې پاتې شي. سربېره پر دې، د خوراكي توکو ناخوندیتوب او طبيعې ناوړينونه، لکه وچکالي او سيلابونه هم د ډېرو افغانانو د ژوند د کيفيت د لوړولو په لار كې د يو بل خنډ په توګه پاتې او د بېوزلۍ د دوران په دايمي كولو كې يې مرسته كړې ده.

زمونږ په هېواد كې په ماشومانو باندې كار كول اګر كه د مجبوريت له امله هم دى خو خورا اندېښمن فعاليت دى او د هېواد ملي اقتصاد لپاره په راتلونكې كې ضربه رسوي. د ملګرو ملتونو د ماشومانو د حقوقو د کنوانسيون په ۳۲ ماده كې راغلي دي چې (ماشومان د هر ډول ګواښمن كار او فعاليت څخه او له داسې چارو چې د ماشوم په زده كړه بده اغيزه وكړي يا د ماشوم جسمي،

دماغي، معنوي، اخلاقي او ټولنيزې پرمختيا ته زيان رسوي بايد خوندي شي). سره له دې چې د ملګرو ملتونو د قوانينو له مخې په ماشومانو باندې کار کول منع دي او ورته بايد د زده کړې زمينه برابره شي خو د سيمې د نورو غريبو هېوادونو په شمول دبديخانه زمونږ په هېواد کې هم په زرګونو ماشومان ثقيل کار کوي او همداشان د ټولنې ځينې سخت زړي خلک د ماشومانو د همدې مجبوريت نه په استفادې سره په هغوی باندې د نشه يي توکو قاچاق کوي، د غيراخلاقي اعمالو ښکار کوي يې او همدا شان په مختلفو نورو ناخوالو کې ترې ګټه اخلي. سره له دې چې په تيرو کلونو کې افغانستان د نړيوالو مرستو څخه په ډير اندازه برخمن شوی، خو له بده مرغه چې تر اوسه پورې په ماشومانو د کار په مخنيوي کې او کورنيو ته يې د لازمو اسانتياوو په برابرولو کې کومه د پام وړ لاسته راوړنه نلري.

زمونږه په ټولنه کې ډيره داسې کورنۍ شته چې د خپلو ماشومانو څخه يوازې يو يا دوه ماشومان ښوونځي ته د زده کړې لپاره ليري او خپل نورو ماشومانو

باندې کار کوي او داسې فکر لري چې په ماشومانو باندې کار کول نقد عايد لاسته راوړي او که ښوونځي ته وليږل شي نو په لسګونه کلونه به يې د عايد څخه بې برخې پاتې شي، داسې غلطې مفکورې لا هم په ماشومانو باندې کارکولو ته زمينه مساعدوي او دې بد کلتور ته لا دوام ورکوي.

په ماشومانو د کار کولو کلتور ورځ تر بلې زياتيري او ډيري ماشومان داسې هم دي چې کله وګوري همزولي يې څو پيسې لري نو د هغه هم د زده کړې سره شوق کميري او هڅه کوي چې د زده کړې په پريښودلو سره کوم کار شروع کړي تر څو ورته په فوري ډول يو څو پيسې ترلاسه شي او د همدې کلتور په عاميدلو سره په ټولنه کې اکثره ماشومان د زده کړې د ستر نعمت نه بې برخې پاتې کيږي او د پيسو د ګټلو په موخه درانده کارونه کوي چې دا په خپله ملي اقتصاد ته يوه ستره ضربه رسوي او هغه ځکه چې په راتلونکي کې ملي اقتصاد کې علمي کادرونه کميري.

په هر صورت په ماشومانو باندې د کارکولو د مخنيوي لپاره نه يوازې دا

چې نړيوالې ټولنې مسووليت لري چې ورته د پام وړ ګامونه واخلي، هغوی ته د زده کړې زمينه برابره کړي او د يو منظم پروګرام له لارې نه يوازې افغانستان کې بلکې په ټولو غريبو هېوادونو کې يې کورنيو ته اسانتياوې برابرې کړي، ترڅو دې بدمرغي ته د پای ټکی کيښودل شي. د افغانستان دولت هم بايد د پام وړ لانور ګامونه واخلي تر څو هغه ماشومان چې دا مهال د خپلو کورنيو ستونزو د حل په موخه او يا هم د کومو مجبوريتونو له امله کار کولو ته اړ کيږي د ښه ژوند څښتنان شي او د زده کړې او تعليم په ګاڼه سمبال شي. □

رشد سرمایه گذاری خارجی در چین

انگیزه اصلی سرمایه گذار خارجی در یک کشور تحصیل حد اکثر منفعت است، اما در کنار آن کشور میزبان اهداف ذیل مانند حصول اطمینان از تأمین مواد اولیه، بهره گیری از نیروی کار، اقدام نظیر فعالیت های بانکداری و بیمه، رشد شاخص های اقتصادی کلان مانند تولید ناخالص داخلی، حجم سرمایه گذاری، میزان پس انداز، حجم تجارت خارجی و نرخ ارز را دنبال می کند.

سرمایه گذاری خارجی به هر شکلی که صورت گیرد، اثرات قابل ملاحظه بر روی متغیر های اقتصاد کلان (کاهش نرخ ارز، نرخ بهره، افزایش رشد اقتصادی، افزایش درآمد مالیاتی و کاهش بدهی های دولت، بهبود توزیع درآمد، انتقال تکنالوژی عصر، افزایش اشتغال، توسعه صادرات و کاهش واردات دارد و سایر منافع متقابل را برای کشور میزبان و سرمایه گذاران بین المللی فراهم می سازد.

چین با در نظر داشت مزایای فوق، در بخش سرمایه های داخلی و خارجی، دو درصد رشد اقتصادی را در سال ۲۰۱۳ از ارائه

خدمات، تجارت و املاک ساختمانی بدست آورده و این روند رشد به شکل فزاینده در سال ۲۰۱۲ در حدود ۱۰ بلیون دالر و در سال ۲۰۱۳ به ۲۷ بلیون دالر رسید. علاوه بر آن چین موقعیت خود را به عنوان یکی از کشور های عمده سرمایه گذاری مستقیم خارجی تقویه نموده است، ممکن روند سرمایه گذاری خارجی این کشور در جریان دو سال آینده بیشتر و بهتر از روند سرمایه گذاری داخلی این کشور شود، طوریکه سرمایه گذاری خارجی درین کشور در سال ۲۰۱۳ با افزایش ۱۵ درصد، در حدود ۱۰۱ بلیون دالر رسید، همچنان شرکت های عمده و بزرگ چین با ساختن نیرو گاه ها در کشور های توسعه یافته، مانند معامله ۱۵

بلیون دالری در CNOOC-Nexen کانادا و معامله ۵ بلیون دالر دیگر در Shuanghui-Smithfield ایالات متحده آمریکا و همچنان در سایر کشورها در بخش های چون نفت، گاز و صنایع غذایی در خارج نیز سرمایه گذاری نموده است و در حال حاضر دومین کمپنی نفتی بزرگ چینی Sinopec حاضر است که ۲۰ بلیون دالر را در خارج از چین، در کشور های در حال رشد مانند افریقا در جریان پنج سال آینده سرمایه گذاری نماید. □

ترجمه: عبدالحفیظ شاهین

منبع: WORLD INVESTMENT
REPORT 2014

تأثیر گذاری مدیریت بر تولید

عبدالقهار محمودی

عضو آمریت عمومی نظارت امور مالی

امکانات موجود صورت میگیرد و دربرگیرنده فعالیتهای خدماتی چون خدمات صحتی، تأمین امنیت، آموزش و غیره نیز میباشد. بطور کُل تولید عبارت است از هر گونه فعالیت و کار که عنصر یا عناصری از طبیعت را به مصرف و استفاده انسان نزدیک میسازد. تولید یعنی پدید آوردن چیزی از چیزهای دیگر و یا عملیۀ بوجود آوردن و افزایش مقدار

کارگردان است و در اصطلاح مدیر شخصی است که مسئولیت عملکرد تیم و اداره خود را بعهده دارد. واژه "مدیر" از لحاظ معنی از وسعت و عمومیت ویژه برخوردار است. صرف مسئول یک اداره دولتی مدیر "نه"، بلکه هر آن شخصی که مسئولیت عملکرد افراد زیر دست اش را به عهده داشته باشد، در حقیقت "مدیر" است. والدین فامیل، مسئول یک کارخانه و زعیم یک مملکت این همه در حقیقت وظایف مدیر را ایفاء مینمایند.

تولید (Production):

تولید از اصطلاحات علم اقتصاد بوده که به معنی تهیه کالا و خدمات مورد نیاز با استفاده از منابع و امکانات موجود می باشد. به عبارت دیگر، تولید از نظر علم اقتصاد، دربرگیرنده خلق اشیاء توسط انسان است که با استفاده از مواد خام و

مدیریت (Directorship/Management):

مدیریت به الفاظ مختلف تعریف شده که در مجموع معنی واحد را افاده مینماید. مدیریت در لغت به معنی اداره کردن و کارگردانی در اداره و امثال آن میباشد. در اصطلاح مدیریت شیوه به کارگیری مؤثر و کارآمد منابع مادی و انسانی در برنامه ریزی، سازماندهی، بسیج منابع و امکانات، هدایت و کنترل است که برای دستیابی به اهداف سازمانی و براساس نظام ارزشی مورد استفاده قرار می گیرد. کوتاه تر اگر بگوییم مدیریت عبارت از سازماندهی ارکان سازمان از قبیل هدف، پلان، وظایف و منابع میباشد.

مدیر (Administrator/Principle/Manager):

مدیر در لغت به معنی اداره کننده و

اموال و خدمات غرض رفع نیازمندی های انسانها را تولید گویند. بنابر تعاریف فوق ساختن یک پایه چوکی توسط کارخانه نجاری یک تولید است، فارغ التحصیل شدن یک یا چند تن از جوانان کشور مثلاً از یک پوهنتون تولید است. به هر حال عناوین که مختصراً به آنها اشاره گردید هر یک موضوع جداگانه بوده نمیخواهیم توضیحات بیشتر در زمینه داشته باشیم.

تأثیر گذاری مدیریت بر تولید:

مدیریت چه تأثیر بر تولید دارد؟ چی نوع ارتباط بین این دو واژه موجود است؟ جواب سوال های متذکره محور اصلی این بحث است. تأثیر گذاری مدیریت بر تولید فوق العاده حایز اهمیت بوده که باید مقامات ذیدخل و مدیران ادارات دولتی و سکتور خصوصی مبنی به ادای مسئولیت واقعی شان عطف توجه نمایند. رابطه بین مدیریت و تولید رابطه مستقیم است. یعنی مدیریت سالم با مدیر شایسته میتواند باعث تولید سالم، مؤثر، سودمند و با کمیت و کیفیت خوب گردد.

از آنجاییکه قرن ۲۱ را قرن تکنالوژی نامیده اند، قابل ذکر است که علمای اداره این قرن را بنام قرن مدیریت نیز مسمی کرده اند و در حیات بشری،

مدیریت را به حیث یک پدیده مهم و قابل قدر و از جمله اساسی ترین و زیربنایی عوامل تولید یاد کرده اند. تطبیق ساینس، اصول و حقایق علمی را تکنالوژی گویند آنکه منجر به انقلاب صنعتی جهان امروز گردیده است. همچنان تکنالوژی ابزاری است که برای ساختن محصولات بهتر بکارگرفته میشود. تمام تطبیقات علمی امروزی که جهان به مرغوب ترین دستاورد هایش متصل نموده در گرو مدیریت خوب و استوار به اصول علم مدیریت قرار دارد. از همین جاست که در دنیای امروزی موضوع مدیریت به مثابه علم پذیرفته شده است و در تمام جهان خصوصاً کشورهای صنعتی مضمون مدیریت شامل پروگرام ها و نصاب رسمی پوهنتونها گردیده است. خاصتاً بعد از جنگ جهانی اول و دوم که نیازمندی بشر به مؤسسات صنعتی محسوس گردید تا غرض تولید مؤثر، شیوه های مختلف را تدارک دیده و با ازدیاد تولید احتیاجات گوناگون را مرفوع سازند. آنها از یک طرف مجبور بودند تا علم مدیریت را انکشاف و از طرف دیگر آنرا در عمل پیاده کنند. مؤسسين کمپنی های بزرگ جهان همواره از طریق مدیران با دانش و تجربه زمینه تکامل و

رشد صنایع را میسر میسازند و میتوانند در بازارهای آزاد اقتصادی رقابت نمایند. تعداد زیادی از علمای مدیریت به این عقیده اند که علت مؤفقت و عدم مؤفقت کمپنی ها و ادارات با تمام اقسام و انواع آن در تفاوت مدیریت سازمان آن بستگی دارد. بناءً چگونگی کیفیت و خوبی و بدی یک تولید در مدیریت آن نهفته است.

مدیریت زمانی میتواند عامل تولید مؤثر، با کیفیت و با ارزش باشد که روند مدیریت بر اصول و مبنای اداره سالم استوار باشد و اداره از تمام اصول، قواعد و مقررات پیروی نماید. مدیر خود مبنی به اصل شایسته سالاری به میان آمده و همچنان در استخدام و انتصاب کارمندان از این اصل پیروی نماید. تشکیل باید با ضروریات و اهداف اصلی اداره سازگار و هماهنگ باشد. در تقرر، انتخاب، تغییر، تبدیل و معاشات کارمندان از اصول مهم و پذیرفته شده اداری مانند اصل تعادل، تخصص، مفیدیت و سلسله مراتب اداری و غیره معیارهای تصویب شده قانونی کار گرفته شود. مدیریت بر اصل هماهنگی و کنترل خوب استوار و از رهبری معقول برخوردار باشد. مدیریت زمانی میتواند عامل تولید کارا باشد که اداره و مدیریت بر مبنای

شایستگی و حسن نیت استوار بوده و کارمندان هدفمندانه فعالیت نمایند. بالاخره مدیریت زمانی میتواند عامل تولید با ارزش و استندرد و جوابگویی نیازمندی های کشور باشد که اصول اساسی اداره سر مشق کاری مدیریت بوده و مدیران از صفات و مزایای خوب مدیریتی برخوردار باشند. علمای اداره و منجمنت رعایت اصول ذیل را برای مفیدیت و موفقیت یک اداره ضروری و اساسی می پندارند:

۱. اصل هماهنگی و وحدت هدف
۲. اصل سلسله مراتب
۳. اصل تخصص
۴. اصل وحدت دستور دهی
۵. اصل حیطه نظارت
۶. اصل صلاحیت و مسئولیت
۷. اصل تعادل
۸. اصل انعطاف پذیری
۹. اصل کار آئی

وظایف و صفات عمده مدیران (منیجران):

۱) **پلانگذاری یا Planning**: پروسه تشخیص و تعیین فعالیتها و اهداف توأم با زمان بندی، طراحی وضعیت مطلوب، تدارک اقدامات و وسایل جهت تحقق اهداف و سنجش دقیق مصارف با شرح مناسب عبارت از پلانگذاری است. پلان

و پلانگذاری کاربرد وسیع و عمومی دارد. در حقیقت هر کار از روی پلان صورت میگیرد، حتی شخص که معنی پلان را هم نداند وی کارش را ناآگاهانه از روی پلان و نقشه ای که در ذهنش ترسیم و تجسم مینماید، انجام میدهد. پلان هر جا و در هر مرحله و در سطوح مختلف قابل تطبیق است. هر کارمند روی یک پلان کار میکند، اما پلانگذاری مسلکی بخاطر تحقق هدف معین یک اداره وظیفه مدیر است. مدیر موفق جهت تحقق هدف پلان طرح مینماید، هدایت و توضیحات ارائه میکند و بعد از کنترل و بررسی بالاخره میتواند به تولید مطلوب نایل و Out Put یا محصول خوب داشته باشد.

۲) سازماندهی یا Organizing:

عبارت از تشخیص و تنظیم فعالیت های مورد ضرورت، گروپ بندی فعالیتها، زمینه سازی برای هماهنگی و انسجام فعالیتها، تقسیم وظایف که کی، چه وظایف را انجام بدهد و کدام شخص مسئولیت بدست آوردن کدام نتایج را بعهده دارد، زمینه سازی برای ارتباطات و تصمیم گیری خوب با شریک ساختن نظریات و پیشنهادات کارمندان جهت رسیدن به اهداف اداره، تعیین سیستم و مقررات کاری مثلاً تصمیم گیری برای

تأمین ارتباطات، تهیه وسایل مورد نیاز، حل منازعات و غیره میباشد.

۳) استخدام یا Staffing:

عبارت از پرکردن و پرنگهداشتن پست های خالی در تشکیل اداره میباشد. مسئله استخدام بخاطر بهره وری و مؤثریت تولید خیلی مهم اما انتخاب خوب کارمند مهمتر است. تحصیل، اهلیت و تجربه کارمند بایست با لایحه وظایف از قبل تعیین شده مطابقت داشته باشد. توقع تولید باکیفیت و کارا را از آن عده ادارات نداشته باشید که مدیران آن خود مصلحت گرایانه نصب و غیر مسئولانه بدون در نظر داشت اهداف اداره عمل نمایند. آموزش و رهنمایی موضوع مهم دیگری است که مدیران همواره متوجه آن میباشند. کارمند همواره نیاز به آموختن، رهنمایی و نیاز به فضای کاری مناسب دارد. کارمندیکه ارزش خویش را در سازمان درک نکند، هیچگاه باعث تولید مثر و با ارزش شده نمیتواند.

۴) رهبری یا Leading:

پروسه تأثیرگذاری بر فعالیت های گروهی از افراد است که در وضعیت معین برای تحقق اهداف تشریک مساعی مینمایند. در رهبری نفوذ داشتن بر دیگران به نحوی که آنها را در راستای تحقق اهداف بکشاند، فوق العاده حایز

اهمیت میباشد. اجتماعی بودن، ابتکار عمل، اراده قوی، اعتماد به نفس، آگاهی از نحوه انجام وظایف، دانش و بینش نسبت به موقعیت ها، همکاری، محبوبیت، انعطاف پذیری، سلامت ایمانی، وجدانی و روانی، ایشار، خودگذری و فروتنی از صفات مهم رهبر است. رهبری با دیدگاه عدالت، خلاقیت، انگیزش، هدایت، توصیه و تشویق باعث ایجاد و تغییرات مثبت در اداره میگردد. تغییر مثبت تولید مثبت، محصول و نتایج مؤثر و باکیفیت را ببار می آورد.

۵) ارزیابی یا Evaluating:

عبارت از پروسه است که فعالیت های انجام شده را با فعالیتهای پلان شده تحت غور و بررسی میگیرد. واژه کنترول (Control) نیز بعضاً مصادف با ارزیابی به کار رفته است، اما مفهوم این دو واژه به لسان انگلیسی با هم مصادف نیستند که بخاطر وضاحت بیشتر در ذیل به انواع ارزیابی اشاره می نمایم.

الف: ارزیابی قبلی، قبل از آغاز فعالیت یا Assessment: این نوع ارزیابی فقط زمانی قابل استفاده است که بتوان تغییرات احتمالی در شرایط محیطی و میزان پیشرفت احتمالی فعالیت ها را به موقع پیشبینی کرد. این نوع ارزیابی

معمولاً زمانی صورت میگیرد تا میزان یا نتیجه فعالیت بعد از ارزیابی آخر فعالیت معلوم گردد.

ب: ارزیابی حال نگر، ارزیابی حین انجام عمل یا Controlling/Monitoring: در این نوع ارزیابی یا کنترول عملیات هر مرحله از برنامه در زمان اجرای آن تحت کنترول قرار میگیرد و سعی می گردد تا حین اجرای کار، فعالیت های ناقص وقتاً فوقتاً اصلاح گردد، از ایجاد نواقص بیشتر جلوگیری شود.

ج: ارزیابی گذشته، ارزیابی پس از انجام عمل یا Evaluation: این نوع ارزیابی پس از پایان یافتن فعالیت ها، با بررسی نتایج آن و میزان انحراف از اهداف برنامه ها صورت میگیرد. معمولاً نتایج همچو ارزیابی ها برای بهبود اقدامات و پلانگذاری های بعدی مورد استفاده قرار داده می شود.

هدف اساسی تمام ارزیابی ها به هر شیوه که صورت گیرد، مؤثریت، سودمندی و کیفیت تولید است. ارزیابی از وظایف مهم مدیران است که ضمن ارتباط با سایر وظایف آنها، عامل مؤثر در تحقق اهداف و پلان های اداره بشمار می رود و برای اصلاح متداوم فعالیت های اداره بکار گرفته میشود. ارزیابی و کنترول

میزان پیشرفت در راستای تحقق اهداف اداره را نشان میدهد و پروسه آن از نخستین مراحل اجرای برنامه ها آغاز و تا آخرین مراحل و حتی پس از ختم آن ادامه میابد.

بنابر هر شخص که در هر اداره و سکتور مسئولیت آمر، معاون و یا مدیر را داشته باشد، معلومات در مورد مدیریت را خوب باید کسب و از ویژه گی های مدیر برخوردار باشد. علم و هنر مدیریت را بیاموزد، علمای اداره آنچه را که از طریق آموختن کسب میشود علم مدیریت و آنچه را که موجب به کار بردن معلومات در شرایط مختلف میگردد فن یا هنر مدیریت می نامند. به عبارت دیگر، علم آموختن است و هنر توانستن یا به اجراء در آوردن. سپردن مسئولیت به افراد بی کفایت به قصد آموختن و یا بخاطر مصالح شخصی خیانت به سازمان محسوب می گردد. چون نتیجه مرتبه مدیریت خوب و بد تنها به شخص مدیر نه بلکه به تولید، نتایج کار و دستاورد اداره بر میگردد و نتایج ضعیف ادارات میتواند فوق العاده ارزش و گراف اقتصاد خورد و کلان یک کشور را تغییر دهد. ■

په افغانستان کې د عامه اعتباراتو ثبتولو ته لنډه کتنه

دويمه برخه

ليکوال: نثار احمد يوسفزی
د عامه اعتباراتو د ثبت عمومي آمر

مالي بنسټونو او پيږدونکو ته وروپيژاند، چې د هېواد په بانکي سکتور کې يو لوی برياليتوب شميرل کيږي. لکه څرنګه چې وويل شول، هغه اعتباري رپوټونه

بشپړولو د اړتيا نه شتون؛
⇒ په دويم سايت مجهز د خوندي سيستم درلودونکی.
نوموړې ځانګړتياوې په بانکي سکتور کې د اعتباري معلوماتو د شريکولو له اړخه د بيوروکراسۍ په کمولو کې حياتي ارزښت لري؛ ځکه دغه سيستم په بريښنايي ډول ۲۴ ساعته فعال دی او د اعتباري معلوماتو شريکولو بهير يې له ورځو څخه دقيقو ته راکم کړی دی.
د دغه سيستم د امتحاني پړاو له تيريدو وروسته د افغانستان بانک د عامه اعتباراتو د ثبت ادارې د اعتباري رپوټونو لومړنۍ بڼل چې د انټرنېټ له لارې د لاسرسۍ وړ دی، د ۱۳۹۳ کال د وري په ۱۲ نيټه

د عامه اعتباراتو د ثبت سيستم ځانګړتياوې
د عامه اعتباراتو د ثبتولو بريښنايي سيستم چې په خپل ډول کې د سيمې په کچه تر ټولو ښه سيستم دی، لاندینی ځانګړتياوې لري:
⇒ په معاصرې ټکنالوجۍ مجهز بشپړ بريښنايي سيستم؛
⇒ د انټرنېټ له لارې خوندي اړيکو ته د لاسرسۍ وړتيا؛
⇒ د بشپړ اتوماتيکې لټونې وړتيا درلودونکی؛
⇒ بشپړه بريښنايي درجه بندي او شننه؛
⇒ د ثبت لپاره د اداري پړاوونو د

ته وړاندې کيږي:

۱. د برېښنايي او منفردو شمېرو سره د پېژندپاڼو (تذکرو) د ویشلو واحد ډیټابیس نه شتون د حکومتوالۍ په بیلایلو برخو کې جدي ستونزې رامنځته کړي دي، چې د هېواد مالي نظام هم ورڅخه مستثنی نه دی. له دې کبله وړاندیز کيږي خو په هېواد کې موجود نظام ډیر ژر برېښنايي پېژندپاڼې وويشي، ځکه دغه ستونزه نه یوازې د برېښنايي حکومتوالۍ په برخه کې اهمیت لري بلکې د هېواد په بانکي سکتور کې د جعل او تزویر امکانات هم کموي او هغه خنډونه چې په افغانستان کې د عامه اعتباراتو د ثبت سیستم د پراختیا په لاره کې موجود دي، هغه کموي.
۲. سره له دې چې د عامه اعتباراتو د ثبتولو موجود سیستم د د افغانستان بانک د قانون د احکامو او د اعتباراتو د راپور ورکولو مقرري په رڼا کې فعالیت کوي، خو د اعتباراتو د راپور ورکولو د ځانګړي قانون نشتون کولای شي په راتلونکې کې ځینې ستونزې رامنځته کړي، له دې کبله دې سیستم ته د اوږد مهال قانوني بستر د چمتو کولو په موخه، لازم دي خو د پیروونکو له حقونو څخه د لازيات ملاتړ په موخه د اعتباراتو د راپور ورکولو اوسنۍ مقررې له حقوقي معاصرو معیارونو سره د اعتباراتو د راپور ورکولو قانون باندې بدلې شي او د قانوني پړاونو له بشپړیدو وروسته دې نافذ

خو له هغه ځایه چې په افغانستان کې د اعتباراتو د ثبت سیستم په استفاده کوونکو کې سوداګریز بانکونه، مالي بنسټونه، د رهنې پوړونو شرکتونه، د اجارو شرکتونه، مخابراتي شرکتونه، سوداګریز محاکم، د بیمې شرکتونه، د مالیاتو د راټولو ادارې، د ملکیتونو د ثبتولو ادارې، احصایوي ادارې، برېښنا شرکت، د افغانستان بانک څارونکي، د تذکرې او پاسپورت د صادرولو ادارې او سوداګریزو فعالیتونو د جواز ورکولو ادارې په کې شاملې دي، له دې کبله د اغیزمنې استفادې او د اعتباري معلوماتو همغږي کول له لاندینو ننگونو سره مخامخ دي:

۱. د برېښنايي او منفردې شمیرې سره د پېژندپاڼو (تذکرو) د ویشلو واحد ډیټابیس نه شتون
 ۲. د اعتباراتو د راپور ورکولو قانون نه شتون
 ۳. د اړوندو ادارو د تخنیکي ظرفیت ټیټوالی
 ۴. د اعتباري راپورونو په هکله د عامه پوهاوی ټیټوالی
 ۵. په اړوندو ادارو کې د برېښنايي سیستم نه شتون
 ۶. د اعتباري معلوماتو کیفیت
 ۷. د سیستم د پلي کولو او اغیزمنې استفادې څخه څارنه
 ۸. د اعتباراتو د ثبت دفتر د برېښنايي تفتیش لارې چارې
- د پورتنیو ننگونو په پام کې نیولو سره د عامه اعتباراتو د ثبت سیستم د پراختیا لپاره لاندیني وړاندیزونه اړوندو مراجعو

چې د انټرنټ له لارې وړاندې کيږي، اعتباري خطرونه کموي، د پیروونکو اعتباري معلومات په منظم ډول راټولوي او مالي بنسټونو ته یې وړاندې کوي. دا آسانتیاوې د پور ورکولو لګښتونه کموي او په هېواد کې مالي وجوه ته لاسرسی زیاتوي. د معرفي شویو اعتباري راپورونو بڼه لاندې ډول دي:

۱. د اعتباري معلوماتو راپور
۲. له درجه بندۍ سره د اعتباري معلوماتو راپور
۳. د درجه بندۍ راپور
۴. د پیروونکي اعتباري راپور
۵. له درجه بندۍ سره د پیروونکي اعتباري راپور

د عامه اعتباراتو د ثبت سیستم د د افغانستان بانک قانون او د اعتباراتو د راپور ورکولو مقرري په رڼا کې فعالیت کوي او همدا اوس ټول سوداګریز بانکونه ورڅخه استفاده کوي. تر اوسه له څلویښت زرو پوړونو څخه زیات چې په کې دودیز او اسلامي پوړونه راځي، په دې سیستم کې ثبت شوي او په پام کې ده چې له نورو اړوندو بنسټونو څخه د اعتباري معلوماتو د راټولولو بهیر هم پیل شي.

په افغانستان کې د عامه اعتباراتو د ثبت سیستم د پراختیا لپاره موجودې ننگونې سره له دې چې د لومړي ځل لپاره له معاصرو معیارونو مطابق د عامه اعتباراتو د ثبت سیستم په افغانستان کې جوړ شوی دی او یو فوق العاده نوښت ګڼل کيږي،

شي.

۳. له هغه ځايه چې د عامه اعتباراتو د ثبت سیستم په هېواد کې د لومړي ځل لپاره په برېښنايي ډول فعال شوی دی او اړوندې ادارې په دې هکله پخوانۍ تجربه نه لري، له دې کبله اړين گڼل کېږي څو د ظرفيت جوړولو او عامه پوهاوی د يو منځ مهالي پلان جوړولو پر سر له اړوندو مسوولينو سره هوکړه وشي او له دې سیستم څخه استفاده په اړوندو ادارو کې عامه شي.

۴. له هغه ځايه چې د دې سیستم د استفاده کوونکو مهمه برخه پيږدونکي، په ځانگړي ډول سوداگر جوړوي، له دې کبله د پوهاوی اوسني پروگرامونه بايد لږ تر لږه د دوو کالو لپاره دوام ومومي. په همدې ډول هغه هوکړه چې د دې وړاندیزونو په دریمې برخې کې ورڅخه یادونه شوې ده، د پوهاوي موضوع بايد په جدي ډول په پام کې ونیول شي څو دغه بهیر د اړوندو ادارو لخوا په بريالي ډول اجراء شي.

۵. په مالي بنسټونو او اړوندو ادارو کې د اداري پروسیجرونو موجودیت د دې سیستم د استفادې په برخه کې يو بل مهم خنډ گڼل کېږي، ځکه د عامه اعتباراتو د ثبت سیستم په بشپړ ډول برېښنايي دی او هيڅ ډول اداري پړاونو بشپړیدل او فردي لاسوهنه نه مني. له دې سیستم څخه استفاده په نورو ادارو کې له

معاصرې ټکنالوجۍ سره برېښنايي چمتووالو ته اړتیا لري او امکان لري چې دغه بهیر لږ تر لږه تر پنځو کالو پورې دوام وکړي. د دغه بهیر د چټکتیا په موخه، برېښنايي حکومتوالي تر ټولو ښه انتخاب گڼل کېږي.

۶. د اعتباري معلوماتو کیفیت چې د اعتباراتو په سیستم کې ثبت کېږي، په ټولو مخ په ودې هېوادونو کې له اساسي ننگونو څخه شمیرل کېږي او د دې سیستم د استفاده کوونکو دوامدارو هڅو ته اړتیا لري. په دې برخه کې وړاندیز کېږي څو د کورني او بهرنیو څارونکو رول پیاوړی او په دې اړه لازم ظرفیت جوړول تر سره شي.

۷. د عامه اعتباراتو د ثبت سیستم څخه څارنیزې استفادې د ۲۰۰۸ زیږدیز کال له مالي بحران وروسته د نړۍ په زیاتو هېوادونو کې شدت وموند. اکثراً د مرکزي بانکونو څارونکي له دې سیستم څخه په څارنیزو چارو کې کار اخلي. له دې کبله د افغانستان بانک څارونکو ته وړاندیز کېږي څو په دې اړه پر خپل څارنیز میکانیزم باندې بیا کتنه وکړي او د سوداگریزو بانکونو د څارنې په ترڅ کې له دې سیستم څخه استفاده وکړي؛ ځکه استفاده یې نه یوازې څارنیزې آسانتیاوې رامنځته کوي بلکې په بانکي سکتور کې د اعتباري معلوماتو د کیفیت لوړولو په برخه کې ډیر مهم او اغیزمن گڼل

کيږي.

۸. د عامه اعتباراتو د ثبت دفتر کارکوونکي د ملکي خدمتونو د کارکوونکو له ډلې څخه لومړني کسان دي چې د هېواد په دننه او بهر کې د عامه اعتباراتو د ثبت سیستم مسلکي روزنه یې لیدلې ده. له دې سیستم څخه د اغیزمنې استفادې لپاره وړاندیز کېږي څو دغه اداره په کال کې لږ تر لږه یو ځل د بهرنیو څارگرو لخوا وڅارل شي او په اړه یې لازم اقدامات تر سره شي.

پایله

په افغانستان کې د عامه اعتباراتو د ثبت سیستم جوړول یو ستر اغیزمن گام دی چې په هېواد کې مالي وجوه ته د لاسرسي د زیاتوالي لامل کېږي. له هغه ځايه چې د عامه اعتباراتو د ثبت له سیستمونو څخه استفادې د نړۍ په نورو هېوادونو کې ښې پایلې درلودلې دي، له دې کبله په هېواد کې مالي وجوه ته د لاسرسي محدودیتونو په پام کې نیولو سره بايد ټولې اړوندې ادارې په دې اړه لازم اقدامات تر سره کړي او د دغه سیستم د پراختیا په برخه کې د عامه اعتباراتو د ثبت سیستم له ادارې سره همکار واوسي؛ ځکه د دې پروژې د پلي کولو لپاره د مرستندویه مؤسسو لخوا ډیرې زیاتې پیسې لگیدلې دي، له دې کبله د اړوندو ادارو همکاري او عملي گامونه به د عامه اعتباراتو د ثبت سیستم د ثبات او پراختیا ضامن وي. ■

د پیسو نړیوال صندوق؛ نړیوالې اقتصادي ودې په اړه خپله وړاندوینه بدله کړه

دې نوي راپور د وړاندې کولو پر مهال، په ډاګه شوه چې د نفتو د نړیوالې بیې له ټیټیدو سره سره به چې د ډېرو هېوادونو د اقتصادي ودې لپاره ګټور دی، په راتلونکي کلونو کې د نړۍ اقتصادي وده له ستونزو سره مخ وي.

دې سازمان اعلان کړی دی چې په نړیواله کچه کمزورې پانګونه، په

صندوق (IMF) نړیوالې اقتصادي ودې لپاره خپله وړاندوینه په سلو کې ۳/۵ ته بدله کړه چې دا شمېره د دې سازمان د مخکنۍ وړاندوینې په پرتله ۰/۳ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي. د دې ټیټوالي لامل، په چین، روسیه، جاپان او د یورو په مالي حوزه کې کمزورې اقتصادي وړاندوینه بیان شوې ده. په پکن کې د

په تیر کال کې د چین اقتصادي وده له اټکل شوې کچې څخه ټیټه وه، همدا ډول د پیسو د نړیوال صندوق د نوي راپور پر بنسټ، د یورو او روسیې د زون اقتصاد به هم له تمې کمه وده وکړي.

په ۲۰۱۵ میلادي کال کې به د نړۍ اقتصادي وده له هغه څه کمه وي چې تمه یې کېدله. د پیسو نړیوال

راتلونکو کلونو کې د نړۍ د اقتصادي ودې يو تر ټولو اصلي خنډ شمېرل کيږي. د اقتصادي کار پوهانو په عقیده، رکود او ټيټ پرسوب (تورم) همدا ډول په جاپان او د يورو د مالي حوزې د اقتصادي ودې لپاره د اندېښنو اصلي لامل دی.

امريکا په نړۍ کې يوازينی صنعتي هېواد دی چې په هغه کې د اقتصادي ودې وړاند وينه د کور دننه لوړې تقاضا له امله ۲۰۱۵ کال لپاره له ۰/۵ سلنه زياتوالي سره ۳/۶ سلنې ته تصحيح شوې ده.

په چين کې د اقتصادي ودې بې سارې سؤستيا

په چين کې اقتصادي وده له تيرو ۲۴ کلونو څخه تر اوسه پورې دا ډول ورو نه وه، په دې هېواد کې اقتصادي وده په ۲۰۱۴ کال کې له ۷/۴ سلنې سره برابره وه. دا په داسې حال کې ده چې چين د ۲۰۱۴ کال لپاره ۷/۵ سلنه مثبه وده اټکل کړې وه. تير کال په چين کې د اقتصادي ودې سؤستوالی او د وړاند وينو پر بنسټ راتلونکي کال لپاره د هغه دوام، له ۱۹۹۰ کال څخه وروسته تر اوسه پورې بې سارې ده. چين د جمهوري غوښتونکو د حرکت له راپرزېدنې

وروسته، کلک نړيوال اقتصادي بنديزونه تجربه کړي. وړاند وينې ښکاره کوي چې دا ټيټوالی به په روان ميلادي کال کې هم دوام ولري او د دې هېواد اقتصادي وده به ۶/۸ سلنې ته ورسېږي. دا وړاند وينه د ۲۰۱۴ ميلادي کال د اکتوبر د مياشتې د وړاند وينې په پرتله ۰/۳ سلنه ټيټوالی ښکاره کوي.

په چين کې د اروپا د سوداګرۍ د خونې د رئيس ورګ ووتکه د ويناوو پر بنسټ، د چين کمزورې اقتصادي وده به د اروپا او المان پر اقتصاد هم بې اغيزه نه وي. د ووتکه په عقیده، د چين له اقتصادي ودې څخه د اروپا تمې بايد تصحيح شي او د اروپا صادرات چين ته هم بايد د دې تمو په اډانه کې تصحيح شوي وي.

د نړۍ د اقتصادي ودې ټيټوالی، د چين صادرونکو ته د سر درد پيدا کړی دی. له بلې خوا چين په کور دننه بازارونو کې د تقاضا له کمېدو او د استوګن ځايونو د بازار د رونق له ټيټيدو سره مخامخ دی.

د يورو مالي حوزې لپاره وړاند وينې د پيسو نړيوال صندوق په روان کال کې د المان اقتصادي وده يوازې ۱/۳ سلنه او راتلونکي کال لپاره ۱/۵ سلنه

اټکل کړې ده چې دا شمېرې روان کال لپاره ۰/۲ سلنه او راتلونکي کال لپاره ۰/۳ سلنه ټيټوالی ښکاره کوي. د يورو د مالي حوزې د اقتصادي ودې وړاند وينه له ۰/۲ څخه ۱/۲ سلنې ته بدلون موندلی دی. په راتلونکي کال کې به د دې حوزې اقتصادي وده ۱/۴ سلنه وي چې ۰/۳ سلنه ټيټوالی ښکاره کوي.

روسيې لپاره د يو ناڅاپي او پرله پسې اقتصادي ودې د ټيټوالي وړاند وينه د پيسو د نړيوال صندوق په نوي راپور کې، د روسيې د اقتصادي ودې له ليدو څخه د پام وړ ټيټوالی په ګوته شوی دی. د روسيې اقتصاد به په روان کال کې له صادراتو څخه د ترلاسه کيدونکو عوایدو د ټيټوالی او سياسي کړکيچونو له امله ۳/۰ سلنه ټيټوالی ومومي. د پيسو د نړيوال صندوق د وړاند وينو پر بنسټ، په راتلونکي کال کې به هم دا ټيټوالی دوام کوي.

د پيسو نړيوال صندوق د نړۍ د ډېرو مالي حوزو په بېخبنستيزو جوړښتونو کې د لا زياتې پانګه اچونې غوښتنه کړې ده. □

دويچه وله

ژباړه عين الله عيان

کار تکراری و غیر مولد عامل رشد اقتصادی نمی شود

تایید قرار داده اند. از آنجا که اقتصاد دانان به طور معمول از دو دیدگاه متفاوت "دارا بودن کسب و کار" و "ابتکارات" کار آفرینی را مورد بررسی قرار می دهند، نظریه پردازان اولی کار آفرینی غیر مولد و دومی بیانگر کار مولد است.

از دیدگاه نظریه پردازان اول، مفهوم کار آفرینی فقط با اشتغال زایی مترادف می باشد که تنها راهی برای گریز از بیکاری و تأمین نیازهای اولیه افراد با انجام فعالیت های تکراری در جامعه است، د

هدف ما در این بخش بررسی نقش کار آفرینی مولد و غیر مولد در رشد اقتصادی کشور هاست، بنابراین بخش از خود اشتغالی به عنوان شاخصی برای کار آفرینی غیر مولد و از نو آوری به عنوان شاخصی برای کار آفرینی مولد استفاده شده است.

نتایج حاصله از تخمین الگو رگرسیونی از سال ۱۹۹۶-۲۰۰۸ میلادی، نمایانگر آن است که خود اشتغالی اثر منفی و نو آوری اثر مثبت بر رشد اقتصادی دارد، نظریه فوق را شومپتر و بامول نیز مورد

در عصر حاضر ایجاد اشتغال در اقتصاد کشور ها از جایگاه عالی برخوردار است، حتی که از آن در اکثر موارد به عنوان موتور اقتصادی یاد می گردد. نکته اساسی و قابل توجه این است که در بسیاری از کشور های در حال توسعه به تناسب کشور های توسعه یافته سطح کل فعالیت های اشتغالزا بسیار بالاست، در حالی که میزان رشد اقتصادی این کشور ها کم بوده و دلیل عمده تفاوت مذکور سهم کار آفرینی در فعالیت های مولد و غیر مولد می باشد.

ر صورتیکه در دیدگاه نظریه پردازان دوم، کار آفرینی شناسایی فرصت های مهم اقتصادی، ایجاد کسب و کار جدید، نو آورنده و رشد یابنده برای بهره برداری از فرصت های بمیان آمده دانسته شده است که در نتیجه انواع کالا ها و خدمات جدید به جامعه عرضه می گردد.

بر اساس این دیدگاه، کار آفرینی قادر خواهد بود، ویژگی های مثبتی مانند بارور شدن خلاقیت ها و نوآوری ها، تشویق و توسعه آنها، توسعه تکنالوژی معلوماتی، تولید ثروت و رفاه عامه را با خود داشته باشد. در اواخر قرن بیستم نسبت به سال های قبل از ۱۹۷۰ میلادی پژوهش های فراوانی درباره کار آفرینی و رشد اقتصادی صورت گرفته که مهمترین آنها دیدگاه شومپتر و بامول است.

شومپتر کار آفرینی را موتور توسعه اقتصادی معرفی نموده، به نظر وی کار آفرینی ها مجموعه از نوآوری هایست که برای اقتصاد کشور ها انرژی جدیدی را تزریق مینماید. او معتقد است که این همه پیشرفت ها از طریق معرفی نوآوری های کار آفرینانه بدست می آید، از دیدگاه وی کار آفرینان پیوسته به

دنبال نظریات جدیدی هستند که نظریات کهنه را منسوخ و رقب را شکست می دهند، او نوآوری های کار آفرینانه را به پنج مرحله تقسیم نموده است.

۱. معرفی کالا های جدید
۲. معرفی شیوه تولیدی جدید
۳. ایجاد و گشایش بازار های جدید
۴. ایجاد منابع جدید برای عرضه مواد اولیه
۵. نوآوری در بخش های مختلف صنعت

اما از دیدگاه نیو کلاسیک ها مدل های رشد اقتصادی متفاوتی وجود دارد، آنها نظریه سولو را مورد تایید قرار داده که براساس نظریه مذکور ذخیره سرمایه های متفاوت بین کشور ها نمی تواند بیانگر تفاوت رشد سرانه کشور ها شود، از دیدگاه وی اگر سرمایه و نیروی کار افزایش یابد، تولید افزایش خواهد یافت، اما نرخ رشد تولید تغییر نخواهد کرد.

از دیدگاه او یگانه عاملی که موجب افزایش رشد اقتصادی می گردد، پیشرفت دانش می باشد که یکی از مظاهر عمده آن پیشرفت در عرصه های مختلف تکنالوژی معلوماتی است که بیانگر نقش کار آفرینی در رشد

اقتصادی است.

در مدل های نیو کلاسیک مانند مدل رشد سولو، رشد اقتصادی وابسته به تغییرات سطوح مختلف تکنالوژی معلوماتی پنداشته می شود، اما در مدل لوکاس (۱۹۸۸) سرمایه فیزیکی با سرمایه انسانی متفاوت پنداشته می شود، این نظریه بیانگر آن است که در مدل مذکور نسبت به مدل های نیو کلاسیک اهمیت بیشتری به سرمایه انسانی داده شده است. این مدل بر اساس پایه های رشد درونزا بنا یافته که در آن دانش رکن اساسی را تشکیل میدهد. درین نظریه رشد اقتصادی تحت تأثیر سرمایه گذاری بر دانش است که دارای انواع گوناگون و متفاوت می باشد.

اما به اعتقاد کرزنر کار آفرین کسی است که فرصت های جدید سودآور را در بازار ها ایجاد می نماید، وی می گوید زمانی ارتباط میان کار آفرینی و رشد اقتصادی به وجود خواهد آمد که کارآفرین از طریق بهبود بخشیدن بازار های نا کارا سود مورد نظر خود را بدست آورد، او می گوید که فرصت های سودمند در مکانی وجود خواهد داشت که کار آفرینان زیرک در آنجا وجود دارند، زیرا آنها میتوانند تغییرات

اساسی را ایجاد و فرصت کار آفرینی بیشتر را مساعد سازند که در نهایت این حرکت سیال و همیشگی به سمت رشد اقتصادی ادامه خواهد یافت.

یکی از دیدگاه‌های دیگری که در ادبیات کار آفرینی و رشد اقتصادی از اهمیت بسزایی برخوردار است، نظریه کولد در سال ۱۹۷۲ میلادی است. از دیدگاه او در تاریخ اقتصاد، اغلب نهاد ها به عنوان عامل تعیین کننده رشد اقتصادی مورد توجه قرار گرفته است، اما از دیدگاه نورث و توماس در سال ۱۹۷۳ نوآوری، تحصیل و سرمایه دلیل عمده رشد اقتصادی نمی باشد، بلکه رشد اقتصادی وقتی میسر می گردد که نهاد های موجود در اقتصاد، کارا باشند و افراد با انگیزه بهتر بطرف پذیرش فعالیت های مطلوب اجتماعی ترغیب شوند

اساسات کار آفرینی

تا حال معیار مناسب و کافی به عنوان شاخص دقیق برای کار آفرینی تعریف نگردیده است، گرچه در گذشته خود اشتغالی به عنوان شاخص مهم کار آفرینی مورد استعمال بوده، اما بر اساس تعریف سازمان بین المللی کار، در خود اشتغالی، شخص فرد شاغل خود تصمیم

گیرنده فعالیت و مسوول سود و زیان آن می باشد.

همچنان در طرح سازمان بین المللی کار، کار آفرین به عنوان کسی تعریف شده است که کسب و کار کوچک را راه اندازی می نماید. این سازمان فعالیت های کار آفرینی را به دو شاخص فرعی " کار آفرینی اجباری " و کار آفرینی بر مبنای فرصت " دسته بندی نموده است.

کار آفرینی اجباری با فقر مرتبط بوده که افراد فقیر فقط برای کسب در آمد و تأمین حد اقل نیازمندی های اولیه زندگی شان به آن رو می آورند، اما در مقابل کار آفرینی بر مبنای فرصت برای شروع کسب و کار جدید بر پایه شناسایی فرصت ها و بکار گیری نوآوری استوار است، در این عرصه افراد بخاطر ارتقای ظرفیت زندگی شان به آن مبادرت می ورزند. سازمان جهانی حقوق مالکیت فردی برین معتقد است که نوآوری یک معیار مهم و ویژه برای کار آفرینی می باشد که روش تولیدی جدید را ارایه می دارد و مصداق نظریه شومپتر و بامول می باشد، این دو نظریه پرداز اقتصادی، اختراع ها را به عنوان شاخصی برای کار آفرینی معرفی می نمایند.

لی و همکاران او اختراعات را در کشور چین به عنوان معیار های کار آفرینی پذیرفتند، آنان این تخمین را برای ۲۹ شهر های عمده این کشور در جریان ۲۰ سال از (۱۹۸۳ الی ۲۰۰۳) مورد تجزیه و تحلیل قرار دادند، درین بررسی کار آفرینی بر رشد اقتصادی چین اثر بسیار مثبت داشته است.

وان استل و همکارانش در سال (۲۰۰۴) میلادی در پژوهشی، اثر کار آفرینی را بر رشد اقتصادی ۳۶ کشور جهان از ۱۹۹۹ الی ۲۰۰۳ مورد بررسی قرار داده آنها به این نتیجه رسیدند که کار آفرینی بر رشد اقتصادی اثر گذار بوده که به سطح در آمد سرانه کشور ها مربوط می باشد. ■

عبدالحفیظ شاهین

اقتباس از:

www.pecritique.com

www.karafarinhn.com

د نړۍ اقتصادي خبرونه

امريکا په هند کې څلور ميليارده ډالره پانگه اچوي

د امريکا ولسمشر بارک اوباما وويل چې امريکا به په هند کې د څلورو ميليارديو ډالرو په ارزښت پانگه اچوي. ولسمشر اوباما وويل چې د هند او امريکا ترمنځ د تجارت د زياتيدو امکانات شته، خو هغه وويل چې تراوسه د دغو دوو هېوادونو ترمنځ د تجارت د بلقوه امکاناتو نه پوره څه نه ده اخيستل شوې.

د امريکا ولسمشر وويل چې د امريکا او هند ترمنځ د تجارت ارزښت د کاله ۱۰۰ ميليارديو ډالرو ته رسېږي چې دغه د امريکا او چين ترمنځ د تجارت د پنځمې حصې نه هم کم دی.

د هند صدراعظم نريندرا مودي ژمنه وکړه چې هېواد به يې اصلاحات راولي. هغه وويل چې په تجارت باندې به ماليې کمې کړي او هغه موانع به لېږي کړي چې د بهرنيو شرکتونو مخه نيسي چې په هند کې پانگه واچوي.

نړيوال بانک ويلي دي چې د کاروبار د آساني په برخې کې هند يو له هغو

هېوادونو نه دی چې تجارت په کې ډير مشکل دی.

د هند صدراعظم بيا ژمنه کړې ده چې په هند کې به بهرنيانو ته کاروبار يا تجارت آسانه کوي.

سرچينه: د امريکا غږ

نرخ رشد اقتصاد چين به پايين ترين حد در بيسټ و چهار سال گذشته رسيد

چين يک اقتصاد بزرگ دنياست و با وجود افت اخير، هنوز هم يکي از سريعترين رشدها را در دنيا دارد، نرخ رشد اقتصاد چين در سال گذشته ۷.۴ درصد بود که نسبت به سال پيش ۳ دهم درصد کاهش داشته هر چند هنوز هم از پيش بينی کارشناسان بازار سهام يعنی ۷.۲ درصد بالاتر است.

به گفته فردريک نيومن، رئيس مرکز تحقيقات آسيايي بانک HSBC، اقتصاد چين نشان داد که مقاوم تر از آن است که پيش بينی می شد. رشد اقتصادی اين کشور در سال های اخير مثل دهه گذشته درخشان نيست، اما هنوز هم در ميان بالاترين نرخ رشد

اقتصادی در دنياست.

بخش خرده فروشی در ماه گذشته در چين ۱۱.۹ درصد نسبت به اين رقم در دوره مشابه سال قبل بيشتر بود و توليدات کارخانه ها در اين مدت ۷.۹ درصد رشد داشت.

به گفته آليستر چن، تحليلگر اقتصادی، افزايش توليد کارخانه ها به بهبود شاخص های اقتصادی چين کمک کرده و نشاندهنده آن است که اقتصاد چين قابليت انعطاف دارد که توانسته از بازار رو به افول مسکن خود را به اين سمت حرکت بدهد.

سرمایه گذاری در بازار مسکن در سال های اخير بسيار پر رونق و رو به رشد بود. رشد سرمايه گذاری در اين بخش در دو سال پيش ۱۹.۸ درصد بود، اما سال گذشته تقريباً نصف شد و به ۱۰.۵ درصد کاهش يافت که پايين ترين حد آن در پنج سال گذشته است.

فردريک نيومن معتقد است که برای جلوگیری از عوارض بازار شکننده مسکن در سال ۲۰۱۵، بانک مرکزی چين شايد مجبور شود با تزريق نقدینگی

یا کاهش نرخ سود بانکی وارد عمل شود.

دو ماه پیش بانک مرکزی چین به نحوی غیرمنتظره و برای اولین بار در دو سال گذشته، نرخ بهره را تا ۲.۵ درصد پایین آورد تا اقتصاد را به حرکت در آورد.

منبع: بی بی سی

د نړۍ یوه سلنه شتمن خلک چیرې اوسي؟

خواونی مخکې د خیریه موسسې اکسفام هغه رپوټ ډېر غبرگونونه درلودل، چې وایي راتلونکي کال به د نړۍ له یوه سلنه شتمنو سره د پاتې نهه نوې سلنه خلکو پر تله ډېره شتمنې زېرمه شي.

دغه رپوټ د کرېډټ سویز نومي بانک د څېړنې پر بنسټ جوړ شوی و، چې پکې ۲۰۱۴ کې د نړۍ د ټول نفوس شته ۲۶۳۰ ټریلیون ډالر اټکل شوي دي. خو البته دا پانګه ده، عاید نه دی، چې کچه یې د جایدادونو له ارزښت نه د پور له لرې کولو وروسته ټاکل کېږي. دا خو ټولو ته معلومه ده، چې بل ګټېس، وارن بفت او مارک زکربرګ

په څېر کسان د همدې یوه سلنه کسانو له ډلې دي، خو پوښتنه دا ده چې په دغه ډله کې نور کوم کسان شامل دي. د کرېډټ سویز په رپوټ کې ویل شوي، چې نړۍ کې همدا اوس داسې ۴۷ میلیونه کسان شته، چې د شتمنۍ کچه یې اووه لکه اته نوې زره ډالرو ته رسیږي او یا هم له دې ډېره ده.

دغه ډله کې د بډایه هېوادونو داسې کسان شامل دي، چې ځان شتمن نه بولي، خو د یوه کور څښتنان دي او یا یې هم د کور لپاره اخیستی پور تر ډېره حده لنډ کړی دی.

رپوټ ښیي، چې د دغه ډول کسانو ډېری یې د امریکا متحدو ایالتونو اوسېدونکي دي، چې شمېر یې ۱۸ میلیونو کسانو ته رسیږي او دویم مقام کې جاپان دی، چې ۴ میلیونه اوسېدونکي یې د نړۍ په شتمنو کې شمېرل کېږي. نوملړ کې دریم ځای فرانسې نیولی، چې درې نیم میلیونه کسان یې شتمن بلل کېږي، بریتانیا له ۲۹ لکو، جرمني له ۲۸ لکو او ایټالیا له ۲۳ لکو کسانو سره په ترتیب سره

خلورم، پنځم او شپږم ځای لري. د جرمني اقتصاد په اروپا کې تر ټولو لوی هغه بلل کېږي، خو د سوییز کرېډټ د رپوټ له مخې هلته د شتمنو لږ شمېر سبب په هغه هېواد کې د لږ کسانو کور درلودل دي.

اسټرالیا له ۱۸ لکو کسانو سره په دغه نوملړ کې اووم ځای لري، خو چین او کاناډا داسې ۱۶ لکه اوسېدونکي لري، چې د نړۍ په یوه سلنه شتمنو کې شمېرل کېږي. سویټزرلنډ دغه نوملړ کې لسم ځای لري، خو د نفوس پرتله د دغه هېواد تر ټولو ډېر وګړي د شتمنو کسانو په ډله کې شامل دي.

له ټولټال ۸۰ لکه نفوس نه د دغه هېواد له هرو لسو کسانو نه یو یې د نژدې اته لکو ډالرو بڼتمن څښتن دی. د رپوټ له مخې پاتې ۷۷ لکه کسان د نړۍ په نورو اته ویشتو هېوادونو کې ژوند کوي. □

سرچینه: بی بی سی

متصدی صفحه راضیه کشتگر

بانکداری الکترونیکی

حسب بهنورد

نظارت کننده آمریت عمومی نظارت امور مالی

الکترونیکی که با استفاده از اینترنت ، موبایل و غیره وسایل برقی و الکترونیکی صورت می گیرد، در وقت کم و به هزینه کم می تواند امور بانکداری را انجام دهد که تسهیلات زیادی را به

نایل گردیده اند، حصه بزرگ اقتصاد آنها را سیستم بانکداری تشکیل میدهد. هر چند بانکداری در افغانستان بعد سال ۱۳۸۱ و روی کار آمدن نظام جدید، روی پایش ایستاد، با وجود دستاورد ها مشکلات و چالش های فرا راه آن نیز قرار دارد.

شیوه بانکداری که به نام بانکداری الکترونیکی یاد می شود، تعداد از کشور ها نظام بانکی شان با آن عیار است، اما در حال حاضر در کشور های جهان سوم متاسفانه همان سیستم سابقه قلمی و کاغذی روی کار است که آنها به دلایل مختلف نتوانسته اند خود را با سیستم های جهانی مدرن عیار سازند. بانکداری

طوری که میدانیم بانکداری نقش اساسی و حیاتی را در رشد اقتصاد یک کشور ایفاء می نماید. با در نظر داشت این موضوع ابتداء تعریف بانک و سپس تاریخچه، انواع خدمات، پرداخت ها و سایر موضوعات بانکداری الکترونیکی را جهت وضاحت بیشتر ارائه می نمایم. بانک عبارت از یک مؤسسه مالی است که واسطه ای میان سپرده گذاران و سرمایه گذاران بوده به گونه ای که امانات پولی و سپرده های مردم را نگهداری و دوباره آنرا جهت سرمایه گذاری با تکتانه ی معین بدسترس سرمایه گذاران قرار میدهد. کشور های که به رشد و توسعه اقتصادی

مشتري و بانک ها فراهم می سازد. در این مقاله سعی به عمل آمده تا بانکداری الکترونیکی توضیح و چالش ها و مشکلات فراراه بانکداری الکترونیکی در افغانستان، بیان گردد.

تاریخچه بانکداری الکترونیکی:

تاریخچه بانکداری الکترونیکی به زمانی بر می گردد که برای نخستین بار در ایالت متحده ی امریکا، انتقال پول از طریق تلگراف توسط بانک فدرال ریزرف (Federal Reserve) در سال ۱۹۱۸ صورت گرفت. از سال ۱۹۵۹ میلادی، با تعویض سیستم خدمات بانکها از شکل سنتی به نوین و جدید، نوع جدیدی خدمات بانکی به نام کارت های اعتباری ایجاد که مورد استقبال بیشتر مردم قرار گرفت و به نحوی که اولین سیستم بانکی ارائه کننده کارت های اعتباری در سال ۱۹۵۹ از سوی بانک امریکا در کالیفرنیا رواج یافت.

توسعه انترنت در سال ۱۹۷۰ باعث گردید تا تجار و سرمایه گذاران بیشتر علاقمند سپرده گذاری در بانک ها به شیوه الکترونیکی گردند. مبالغ هنگفتی که نزد آنها موجود بود، برای مصونیت و رونق سرمایه گذاری شان به بانک هاییکه مجهز با سیستم بانکداری الکترونیکی بودند، سپرده گذاری کردند و این روند تا سال ۱۹۹۵ به اوج آن رسید، طوریکه در همان سال فقط ۲۴ بانک دارای شبکه ی انترنتی شدند. در فاصله یک سال به تعداد ۸۰۰ بانک به این تعداد افزوده شد.

همزمان با رشد استفاده از ماشین های

صرافی خود کار (ATM) در دهه ۱۹۹۰، نقش بانکداری الکترونیکی در سطح دنیا بارزتر و برجسته تر شد و به نظر می رسد که این روند روبه تکامل می باشد. بانکداری الکترونیکی از همزمان با پیدایش انترنت رشد کرد که در واقع تعداد زیادی از کارهاست که بدون اینکه به بانک مراجعه شود، انجام می پذیرد.

بانکداری الکترونیکی چیست؟

تعاریف متعددی برای بانکداری الکترونیکی ارائه شده که به چند تعریف جامع آن اکتفا می کنیم:

بانکداری الکترونیکی عبارت از شیوه ای از بانکداری است که معاملات بانکی را بدون حضور فیزیکی شخص از طریق انترنت، شبکه های مخابراتی و غیره انجام دهد. و یا گفته می توانیم که بانکداری الکترونیکی عبارت از ارایه مستقیم خدمات و عملیات بانکی با استفاده از تکنالوژی پیشرفته، شبکه ها، مخابرات و انترنت جهت انتقال منابع به صورت الکترونیکی، بدون نیاز حضور فیزیکی مشتری در بانک می باشد.

انواع بانکداری الکترونیکی:

۱. **بانکداری الکترونیکی بین البانکی:** یکی از مهمترین اهداف در بانکداری الکترونیکی، رفع ضروریات مردم بدون مراجعه به شاخه های بانک ها برای دریافت خدمات بانکی و مرتبط ساختن بانکها با یکدیگر از طریق سیستم عملیات بین بانکی است که مبادلات را بین بانک ها فراهم میکند که این نوع معاملات به دو شیوه صورت می گیرد.

• مبادلاتی که در یک فاصله زمانی کوتاه معمولاً بین (۱۰-۱۵) دقیقه صورت می میگیرد و این نوع مبادلات بین البانکی فوری می باشند.

• مبادلاتی که انجام آنها در یک فاصله زمانی کوتاه ضرورت ندارد. این نوع مبادلات برای هر بانک طی روز به صورت گروهی جمعآوری شده و در مقاطع مناسبی در همان روز بین بانک ها مبادله می شوند.

۲. بانکداری الکترونیکی داخل بانکی:

این نوع بانکداری، شامل استفاده از مکانیزم است که در درون یک بانک به منظور تسهیل در انجام امور داخلی بانک ایجاد شده و ارتباط میان شاخه ها، مناطق و ادارات یک بانک را برقرار می نماید.

ابزار و وسایلی که توسط آن بانکداری الکترونیکی صورت می گیرد قرار ذیل اند:

۱- بانکداری توسط تلفون همراه (M-Banking):

خدمات بانکی که از طریق تلفون صورت می گیرد، شامل چک و بررسی حساب بانکی شخصی، انتقال پول یا حواله جات از طریق موبایل و غیره می باشد که جواز خویش را از بانک مرکزی اخذ می نماید.

۲- بانکداری ذریعه انترنت (Internet Banking):

بانکداری که از طریق انترنت

صورت می گیرد، در این حالت مشتری می تواند هر وقت به حسابات خود دسترسی داشته و پول ارسال و دریافت نماید، البته بدون اینکه یک مشتری به بانک مراجعه نماید، فقط از دفتر کاری و خانه با استفاده از اینترنت، امور بانکی خویش را انجام می تواند.

۳- بانکداری توسط دستگاه های خودپرداز (ATM)

Automated Teller Machine

در این نوع بانکداری مشتری با استفاده از کارت بانکی پلاستیکی و شماره تشخیصیه شخصی (PIN)، زمانیکه کارت را وارد ماشین مذکور نمود، بعد از داخل نمودن نمبر تشخیصیه شخصی، از ماشین مربوطه می تواند به طور بیست و چهار ساعته استفاده نماید، بدون اینکه به بانک مراجعه نماید، توسط این ماشین می تواند پول دریافت، ارسال و حساب خود را چک و بررسی نماید.

بانکداری مبتنی بر نقاط یا پایانه های فروش (Point Of Sale): (POS)

این دستگاه در مراکز فروش کالا و خدمات نصب می شود تا در معاملات به جای پرداخت پول نقد و حمل و نقل فیزیکی پول، مبلغ مورد معامله به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت (مشتری) کسر و به حساب پذیرنده کارت

(فروشنده) واریز گردد.

انواع پرداخت های الکترونیکی (Types of E-Payment)

۱- کارت های اعتباری (Credit Card): جهان دارد به سوی سهولت گام میگذارد، هر گاه معامله ای که حامل پول هنگفت باشد، انتقال پول فیزیکی هنگفت باعث خطر بیشتر می گردد. بنابر آن کارت های اعتباری می تواند بدون انتقال پول فیزیکی صورت گیرد که از لحاظ امنیتی، مصون و مطمئن می باشد که با استفاده از کارت های اعتباری می توان در هر نقطه پول دریافت و ارسال نمود.

۲- کاربرد کارتهای اعتباری: توسط کارت های اعتباری می توان خرید کرد، بیشترین پرداخت های داخلی از طریق کارت های اعتباری صورت می گیرد که برای معاملات با مبالغ بسیار بالا و یا بسیار پایین مناسب نیستند.

۳- کارت های هوشمند (Smart Card): با این نوع کارتها می توان پرداخت ها را انجام داد و همچنان دارای حافظه اند و قادر به نگهداری اطلاعات درون خود هستند. دستگاه کارتخوان به سرویس دهنده متصل شده و اطلاعات را در سرویس بدسترس کارمند خدماتی قرار میدهد و همچنان نوعی از این کارت های هوشمند بنام (Java Card) قابل برنامه نویسی هستند.

کاربرد کارت های هوشمند:

در صنعت حمل و نقل (بلیط کارت ها)، کارت پارک ها، پول الکترونیکی، کارتهای اعتباری، کارت تلفن اعتباری و ثبت پرونده های صحی مورد استفاده قرار میگیرند.

۳- بکس جیبی (کیف پول الکترونیکی) (E-Wallet):

امکانات کارت های اعتباری، پول الکترونیکی و اطلاعات شخصی دارنده کارت، تماماً در یک کارت مانند جیب پول الکترونیکی موجود می باشند. آمازون اولین فروشگاه اینترنتی است که امکان استفاده از این تکنالوژی را به مشتریانش داد که Microsoft wallet در این زمینه معروف می باشد.

فرق بانکداری الکترونیکی با سایر سیستم های بانکداری:

بانکداری الکترونیک برخلاف دیگر سیستم های بانکداری، حضور فیزیکی مشتری را الزامی نمی دارد، بلکه مشتری یا سپرده گذار با استفاده از تکنالوژی جدید منابع خود را انتقال، کنترل و بررسی می نماید که به استثنای دو پروسه ذیل تفاوتی با سایر سیستم های بانکداری وجود ندارد.

نخست اینکه؛ در سیستم بانکداری الکترونیک نیازی به نگهداری اسناد کاغذی با حجم بالا نیست و دوم اینکه برخلاف بانکداری کاغذی، در بانکداری الکترونیک دستور ها الکترونیک بوده و نیازی به کاغذپرانی و

انجام عملیات کاغذی و اسناد کاغذی موجود نمی باشد.

اشتباه ها در بانکداری الکترونیکی:

اشتباه‌هایی که بانک‌ها در مسیر بانکداری الکترونیکی تکرار می کنند، توجه آنها فقط به نرم افزارها است، چون فکر می کنند، خرید نرم افزار به معنی ایجاد بانکداری الکترونیکی است غافل از این که بانکداری الکترونیکی، نرم افزار نیست، بلکه سیستم است و نرم افزار فقط چند درصد محدود در مسیر دستیابی به بانکداری الکترونیکی است. اگر چه این چند درصد تعیین کننده است، اما به تنهایی برای حرکت در جهت بانکداری الکترونیکی کافی نیست.

یکی از مهمترین و در عین حال خطرناک ترین نقطه ضعف بانکداری الکترونیکی، ناتوانی سیستم های بانکی در شناسایی کامل و دقیق مشتریان، دارای حساب الکترونیکی است. این سیستم طوری آمده شده که با وارد شدن یک یا چند مشخصه از قبیل شماره تلفن همراه، شماره تذکره یا گواهینامه فرد حساب به طور اتوماتیک فرد وارد کننده این اطلاعات را به عنوان مالک حساب شناسایی می کند و هرگونه خدماتی را که مورد تقاضایی او باشد، در اختیارش قرار دهد.

مزایا و نواقص بانکداری الکترونیکی:

ارگان های که با بانک به صورت مستقیم در ارتباط هستند به دو دسته از جمله مؤسسات مالی و مشتریان تقسیم می شوند، پس از دید این دو

مزایای بانکداری الکترونیکی را مورد بررسی قرار می دهیم.

مؤسسات مالی:

از دیدگاه مؤسسات مالی ایجاد و افزایش شهرت بانک ها در افزایش نوآوری، حفظ مشتریان کنونی بانک، جذب مشتریان جدید، گسترش محدوده جغرافیایی، ارائه خدمات بیشتر به مشتریان کنونی، افزایش امکان رقابت، کاهش هزینه و غیره موارد مطرح می باشد.

مشتریان:

از دیدگاه مشتریان صرفه جویی در زمان، دسترسی به کانال های متعدد و صرفه جویی در هزینه ها مطرح می باشد.

بانکداری الکترونیکی در افغانستان

بعد از ایجاد نظام نوین در افغانستان و تشکیل اداره مؤقت و انتخابی، تعداد زیادی از شخصیت های حقیقی و حکمی در بخش های مختلف سرمایه گذاری کردند که از آنجمله میتوان گفت؛ بازار سرمایه گذاری در بخش بانکی رونق سریع یافت، به گونه ی که حالا به تعداد ۱۵ بانک تجارتي به شمول ۳ بانک دولتی ایجاد شده است. همچنان تعداد نمایندگی های بانک های تجارتي در مرکز و ولایات به ۳۰۰ بانک میرسد. بانکداری الکترونیکی برای بانک های افغانستان چیزی نو است و تاحال این سیستم جدید بانکداری به شکلی که توقع میرفت، ترویج نیافته است که نبود سواد و آگاهی مردم از شیوه استفاده این سیستم خود چالش بزرگی را ایجاد می کند. در حال حاضر بانک های تجارتي در

بخش بانکداری الکترونیکی کار های چون دسترسی مشتریان به حسابات بانکی شان، انتقال پول از طریق انترنت و مبالغ و هم چنان ارائه خدمات تو سط ماشین های (ATM) و POS را ارائه می نمایند که بیشتر از ۵۰ دستگاه (ATM) در نقاط مختلف شهرهای افغانستان جهت سهولت و ارائه خدمات، در خدمت مردم قرار دارد که یک گام مهم در جهت ایجاد و نهادینه شدن بانکداری الکترونیکی در افغانستان محسوب می گردد.

چالش های که در برابر توسعه ی بانکداری الکترونیکی در افغانستان وجود دارند عبارتند از:

بانکداری در افغانستان نوپا بوده و باوجود دستاورد های بیشتر از یک دهه گذشته با سلسله مشکلاتی نیز دست و پنجه نرم می کند که برخی از آنها عبارت اند از: عدم موجودیت تجهیزات منسجم بین البانکی، گران بودن سیستم های بانکداری الکترونیکی، کمبود نیرو متخصص و مراکز تحقیق و توسعه در بانکهای کشور، عدم آگاهی و اطمینان مردم از شیوه بانکداری الکترونیکی، عدم تحقیقات کاربردی در زمینه ی بررسی میزان نیاز جامعه به این گونه خدمات و بررسی شرایط اقتصادی و اجتماعی جامعه در پذیرش آن، سطح پایین سواد و چگونگی استفاده از ماشین های الکترونیکی و وسایل الکترونیکی در بانکداری می باشد.

نوع دیگری از بانکداری الکترونیکی از طریق مبالغ (تلفون) صورت گرفته که

شرکت های مخابراتی آنرا در پرتو بانکداری الکترونیکی انجام می دهند که بنام های مختلف فعالیت های انتقال پول را انجام می دهند. به طور مثال: سه شرکت مخابراتی در افغانستان جواز انتقال پول را از د افغانستان بدست آورده اند که بنام بانکداری از طریق موبایل (Mobile Money) یاد می شود؛ شرکت اتصالات بنام ام حواله (M-Hawala)، شرکت روشن بنام ام پیسه (M-Paisa) و شرکت مخابراتی افغان بیسیم بنام مای منی (My Money) یاد می شوند که همان کارها و خدمات اولیه را از قبیل انتقال پول، پرداخت بل برق، خریداری و قرضه را انجام میدهند.

خدمات انتقالات پولی این شرکت ها داخلی می باشد، هر گاه شخصی بخواهد بل هزینه برق را از طریق این شرکت های مخابراتی بپردازد، با افتتاح حساب بانکی و تکمیل فورم شرکت مخابراتی مربوطه می تواند از طریق موبایل و اینترنت بل صرفیه برق خویش را بپردازد.

انتقال پول از طریق موبایل به صورت عموم برای کسانی که به بانکداری دسترسی نداشته و یا کمتر دسترسی دارند، مناسب تر و مساعدتر می باشد. شرکت مخابراتی روشن موارد فوق را انجام می دهد، اما دو شرکت مخابراتی دیگر روی شیوه کارکرد این سیستم کار کرده تا خدمات بیشتری را در قسمت خدمات توسط موبایل انجام دهند. نتیجه گیری:

از آنجاییکه افغانستان از جمله کشور های در حال رشد است، با وجود دستاورد های چندین سال گذشته چالش ها و مشکلات در بخش های حکومت داری، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی دارد، اما در ده سال پسین از جانب دولت افغانستان و جامعه جهانی تلاش های برای بهتر سازی زمینه های رشد و انکشاف در نظر گرفته شده که تغییرات ملموس را در عرصه های مختلف زندگی بار آورده است.

د افغانستان بانک منیج بانک مرکزی کشور به عنوان تنها مرجع نظارت کننده بانکی کشور، همواره تلاش نموده تا خدمات سکتور بانکی کشور هر چه بیشتر از امروز رشد یابد که سعی و تلاش آن بی نتیجه نمانده و سکتور بانکداری در افغانستان رشد قابل دید داشت، به طور مثال به تعداد ۱۵ بانک تجارتي با ۳۰۰ نمایندگی در مرکز و ولایات از جمله پیشرفت های بانکداری در کشور محسوب می شود.

خدمات بانکداری، بخصوص بانکداری الکترونیکی در کشور با وجود مشکلات و چالش ها با معیار های بین المللی آماده شده و هر روز به طرف الکترونیکی شدن گرایش میابد، و فعالیت های بانکداری در این بخش ها قابل دید است؛ دسترسی مشتریان به حسابات شان از طریق اینترنت، موبایل و غیره هم چنان نصب ماشین های برقی و الکترونیکی بنام های ماشین (ATM)، (POS) و غیره که نوعی از بانکداری الکترونیکی را در کشور نشان می دهد.

نوع دیگر انتقالات پولی در کشور که توسط شرکت های مخابراتی صورت می گیرد و مرتبط به بانکداری الکترونیکی اند که در کشور ما فعالیت می نمایند و اکثراً انتقالات پولی را انجام می دهند. ■

منابع و ماخذ:

۱. جعفر پور، محمود، بررسی موانع رشد بانکداری الکترونیکی، صص ۸-۹.

2. E Right, Dr Robert, Money and Banking, p146.

3. www.wikipedia.com

اطلاعیه د افغانستان بانک!

مطابق ماده سی و سوم قانون د افغانستان بانک پول رایج و واحد پولی افغانستان افغانی است، بنأ از عموم افغانها، دواير و مؤسسات دولتی و خصوصی آرزومندیم تا در قرار داد ها و سایر معاملات و داد و ستد های اقتصادی، پول افغانی را ترجیح دهند، چون افغانی از با ثبات ترین پول های منطقه بوده که در ثبات برنامه ریزی های اقتصادی تان مشمر واقع می شود.

د افغانستان بانک

بانک

ماهنامه د افغانستان بانک

سال هشتم، شماره ۹۲، دلو ۱۳۹۳

ټولې دولتي او خصوصي ادارې او مؤسسې مکلفې دي خو په اقتصادي راکړو او ورکړو کې له افغانیو کارواخلي